

KoroiSet

4/2009

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Koroinen – Turun syntysija s. 3

Julinin ajasta vesilaitokseen s. 8

Matkalla huipulle s. 10

Asukkaiden aktiivisuus ja sinnikkyys tuotti voiton

Turun seudun maakaasu ja energia-tuotanto Oy anoi ympäristölupaa uuden 150 000 tonnia käsittelevän jätteenpolttolaitoksen rakentamiseksi nykyisen Orikedon polttolaitoksen paikalle. Asukkaat eivät tätä voineet hyväksyä, kun nykyisestäkin polttolaitoksesta on ollut huomattavaa haittaa asumisviihtyvyyden ja melun takia.

Kiitos hankkeen onnistumisesta kuuluu myös Turun kristilliselle

opistolle, jonka tiloissa asukkaat saivat kokoontua ja joka mahdollisti myös laajojen yleisötilaisuuksien järjestämisen.

Koko prosessi kesti kaikkiaan viisi vuotta ja 16.10.2009 Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut Lounais-Suomen ympäristökeskuksen eikä Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä, eikä myöntänyt ympäristölupaa uudelle jätteenpolttolaitokselle. Kuvaavaa asialle oli, että Korkein

hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että kaikki asianosaiset noudattakoot tätä päätöstä. Voimme huokaista helpotuksesta, ettei laitosta tullut näin lähelle asutusta. Samalla voimme kaikki alueen asukkaat olla tyytyväisiä työmme tuloksiin.

Työ jatkuu, kun Lounais-Suomen ympäristökeskus antoi ympäristöluvan vanhan jätteenpolttolaitoksen jatkolle 31.12.2014 asti. Ympäristöluvan ehdot kuitenkin tiukkenivat

huomattavasti ja sekä asukkaat, että Turun kaupunki ovat valittaneet luvasta Vaasan hallinto-oikeuteen.

Lupaehtojen täyttäminen vaatii laitoksella huomattavia investointeja, jotka ovat arvoltaan noin 2-4 miljoonan euron välillä. Herää kysymys kannattaako näin suuria investointeja tehdä viittä vuotta varten. Siinä kysymys kaupungin päättäjille.

Asukkaat jatkavat ryhdikästä ja

asiallista taisteluaan polttolaitostoiminnan lopettamiseksi virkistys- ja asuinalueen keskellä.

Koroiset-lehti toivottaa hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta kaikille lukijoilleen!

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Olen ylpeä juuristani Koroisissa

Koroinen on upealla tavalla ja monipuolisoin hankkeiden mukana projektissa, joka esittelee Turkua kulttuuripääkaupunkina. Koroisten historia on ainut laatuaan Suomessa. Siksi on myös luontevaa, että Koroinen moninaisesti osallistuu ja esittää omaa historiaansa kulttuuripääkaupungin tapahtumien yhteydessä.

Onnittelena kaikkia hankkeeseen osallistuvia kulttuuriviu-teen suunniteltujen tapahtumien runsaudesta ja monipuolisuu-desta. Olen ylpeä siitä, että omat ja sukuni juuret ovat syvällä Koroisissa ja siksi koen tapahtumat läheisiksi, vaikka minulla ei olekaan mitään ansioita niiden valmistelussa. Sukumme ”kotitila” Koroisten piispanlinna, on meille henkisesti merkittävä paikka ja sen käyttö eri yhteisöjen tapahtumapaikkana olisi oivallinen tapa kunnioittaa Turun seudun henkisen sivistyksen alkujuuria. Toivon ja uskon Turun kaupungin antavan sille arvons, ja pitävän kunnossa tämän rakennuksen ja ympäristöä, joka vuosisatoja sitten oli Turun kirkollisen ja maallisen hallinnon keskus.

Minut sitoo Koroisiin vahvasti sekä syntymäni että nimeni, mutta myös monet sukupolvet. Esivanhempani tulivat Koroisten kartanon vuokraajiksi 175 vuotta sitten. Heidän rakentami-
aan ovat mm. Maarian kirkkoaidan vieressä oleva tiiliraken-
nus, Ristimäen kansakoulu ja Halistenkosken yli kivipilareille
rakennettu silta. Isäni professori **Kaarlo Koroman** aloitteesta
pystytettiin Halisten Koskelle muistokivi 1995.

Perehtyessäni suunniteltujen tapahtumien kirjoon voin vain todeta, että vuosisatojen takaa juontava aktiivisuus ja henki-
sen sivistyksen runsaus ilmenee
edelleen Koroisten seudulla. On
hienoa havaita, että erilaiset yh-
distykset ja kansalaishankkeet
ovat näin runsaasti valmis-
telemassa juhluvuotta. Ar-
vostan suuresti kaikkia
niitä ihmisiä, jotka ovat
näiden hankkeiden ta-
kana ja käyttävät sekä
aikaansa että osaamis-
taan Koroisten näyttä-
vään esittelyyn kulttuu-
ri vuoden merkeissä.

Johannes Koroma
Koroisten sukuseuran
puheenjohtaja

aikakone

Palstalla seurataan Koroisten aluetta entisaikaan ja nyt

Niuskalan navetta

Vuonna 1955 otetussa kuvassa on tien oikealla puolella Niuskalan kivinavetta, joka on kuvanottohetkellä jo yli satavuotias – se on rakennettu vuonna 1845. Navetan alin kerros on rakennettu luonnonkivistä ja yläosa puusta.

Tien vasemmalla puolella on talli- ja sikalarakennus, joka on myös vielä paikallaan, mutta ei näy kuvassa.

Navetta on ainoa, mitä on jäljellä vanhasta Niuskalan talosta, jonka juuret yltävät 1100-luvulle, jolloin se sai alkunsa todennäköisesti vapaan uudisasutuksen kautta. Ensimmäiset kirjalliset maininnat talosta on vuodelta 1442, jolloin kirkonkirjoissa on mainittu Maarian pitäjänkokouksen lautamiehenä **Juha Niuska** eli **Johannis Nyuska**. 1400–1500-lukujen vaihteessa talo siirtyi kirkon omistukseen ja sen omisti tuomiokirkon Pyhän Ruumiin alttari. Vuonna 1555 talo peruutettiin kruunulle ja se olikin kruunun talona pitkään. 1800-luvun lopussa se oli henkirakuunarykmentin vartiokomppanian väepelin virkatalona.

Kun kuljetaan kuvassa olevaa tietä eteenpäin, pohjoiseen päin, tullaan paikkaan, jossa on edelleen löydettävissä jälkiä kivikautisesta asutuksesta noin vuosilta 2000–1300 eKr. Paikalla on sijainnut Riihivainion kivikautinen asuinpaikka. Tämän vuoksi alue onkin merkitty kaavassa muinaismuistoalueeksi.

Niuskalan navetta sijaitsee vastapäätä Niuskalanka-
dun ja Nikkarmäenkujan risteystä. Jäljellä olevat talot
on suojeltu alueella voimassa olevassa asemakaavas-
sa, kertoo Turun museokeskuksen tutkija **Sanna Ku-
pila**. Alueelle rakentaminen edellyttää myös arkeolo-
gisia tutkimuksia.

Navetan oikealla puolella hämmäyttävät Halisten ker-
rostalot ja nykyajasta kertoo myös se, että Turun kau-
pungin omistuksessa olevat navettarakennukset ovat
päässeet pahasti rapistumaan.

Hanna Nurmi

Lähteet:

A. M. Tallgren – Aulis Oja, 1944. *Maarian pitäjän historia I Väinö Perälä*, 1967. *Maarian pitäjän historia II Sanna Kupila*, 2001. *Niuskalan sotilasvirkatalon historiaa. Turun Museokeskus, Sanna Kupila*

1955

Turun maakuntamuseo/Ilja Sahlgren

2009

Hanna Nurmi

Löytyykö kokoelmistasi kuvia menneiden aikojen Koroisista? Mielenkiintoinen muutos voi tapahtua muutamassa vuodessa, siinä on jo kuvan ja tarinan paikka. Ota yhteyttä toimitukseen toimitus@koroinen.fi tai 050 572 2530.

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa:
vuonna 2009 helmi-, huhti-,
syys- ja joulukuussa

Jakelu

6500 kpl
Jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin
seuraavissa Turun kaupunginosissa:
Koroinen, Rântämäki, Halinen,
Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Rântämäki-seura,
Halisten omakotiyhdistys, Hamaron
pienkiinteistöomistajain yhdistys ry,
Maarian seurakunnan Itä-Maarian
alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Jaakko Erola,
Tytti Issakainen, Tapio Jokinen,
Tuuli Kastemaa, Eija Leino,
Timo Leinonen, Virpi Lummevuo,
Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov,
Janne Peltonen, Pertti Pussinen,
Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Dmitri Ovtchinnikov

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi
Ilmoitustilaa on myös myytävänä
Koroisten internetsivuille
www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa
osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi
viimeistään 2 viikkoa ennen lehden
julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen
ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään
2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta sat-
tuneesta virheestä lehden suurin
vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan
korvaamiseen. Lehti ei vastaa
virheestä, joka aiheutuu esim.
puutteellisesta tai virheellisestä
ilmoitusaineistosta, puhelinvälityk-
sessä tapahtuneesta väärinkäsi-
tyksestä tai epäselvästä käsikirjoit-
uksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

www.koroinen.fi

Maarian pappilan albumi

Koroinen – Turun syntysija

*Koroinen herää henkiin!
Tallgrenin perhe vie katsojat viime vuosisadan
alun kuohuvaan aikaan!
Halisten poluilla kuljetaan vuosisatojen läpi!
Piispat kohoavat kumpujen yöstä!
Halisten vesilaitos kohisee tarinansa!
Wäinö Aaltosen hautamonumentti puhuu!
Maarian kirkon keskiaikaiset kuvat elävät!*

Turun sydän – asutus, hallinto ja kaupankäynti – sijaitsi alun perin Aura-joen rannalla Koroisissa. 1200-luvulla sinne koho- si piispan linna ja kirkko, Suomen ensimmäinen kau- punki. Turun ja Suomen historia avautuu Koroisten kautta.

Koroinen-hanke herättää historian henkiin nykyai- kaan asti. Kulttuuripääkau- punkivuonna 2011 kesä- ja elokuussa esitetään näytel- mä Tallgrenin kulttuuriper- heestä Maarian pappilassa. Kesäkuussa järjestetään Ko- roisten viikko ja elokuussa Halisten viikko kyläjuhli-

Näytelmä Tallgrenin kulttuuriperheestä Maarian pappilassa 1886–1936

10.–19.6. ja 26.–28.8.2011 esitetään Maarian pappilan pihalla näytelmä Ivar Tallgrenin kulttuuriperheestä. Tallgren toimi Maarian seurakunnan kirkkoherrana vuodet 1886–1936. Hänen jälkeläisistään kasvoi merkittäviä tiede- ja taide-elämän vaikuttajia. Tallgrenin perhe välitti ajankohtaisia virtauksia ja vai- kutteita Turkuun.

Kulttuurivaikuttajien ketju

1886–1939 Maarian kirkko- herrana toiminut **Ivar Markus Tallgren** kuului Maarian pap- pilan isäntien kulttuurivaikut- tajien sarjaan. Pysyvän jäljen suomalaiseen kulttuuriin ovat jättäneet mm. kirjakielen isä **Mikael Agricola**, ensimmäisen suomalaisen virsikirjan tekijä **Jaakko Finno**, ”Suomen Lin- né” **Pehr Kalm**, autonomian ajan ensimmäinen arkipiispa **Jakob Tengström**, Suomen huomattavimpana tiedemiehenä pidetty fyysikko **Gustaf Gab- riel af Hällström** ja runoilija- rovasti **Jaakko Haavio**.

Yhteiskunnan puuha- mies ja Korois-tutki- muksen puuhanainen

Ivar Tallgren oli aikansa mer- kittävimpiä kirkollisia toimi- joita. Tallgren ansioitui myös järjestö- ja yhteiskunnallisissa tehtävissä, kuten valtiopäivillä pappissäädyn edustajana ja kun- nassaan valtuutettuna. Hänen aloitteestaan mm. ryhdyttiin valtakunnallisesti järjestämään oloja esikaupungeissa, kuten

Maarian seurakunnan alueeseen kuuluvassa Raunistulassa.

Ivar Tallgrenin puoliso, **Jen- ny Maria Montin-Tallgren**, oli kiinnostunut arkeologiasta ja kotiseutututkimuksesta. Hänen ansiostaan käynnistettiin arke- ologiset tutkimukset Koroisten niemellä. Hän myös julkaisi lounaissuomalaisia muinaislöy- töjä koskevan teoksen.

Kirjallisuuden, teatterin, kielen ja muinaisuuden tuntijoita

Pariskunnan laaja kulttuuriver- kosto avartui entisestään heidän lastensa välityksellä.

Kirjallisuudentutkija ja krii- tikko **Anna-Maria Tallgrenin** kautta perheen ulottuville tuli tuoreeltaan Suomen kirjalli- suus- ja teatterimaailma. Pro- fessori **Oiva Tallgren-Tuulio** oli merkittävä kielitieteilijä. Hä- nen puolisonsa **Tyyni Tuulio** toi omien kirjallisuus- ja musiikki- piiriensä vaikutteita pappilaan. Muinaistutkija **Aarne Michael Tallgren** solmi kansainvälisiä yhteyksiä Tarton ja Helsingin yliopiston arkeologian pro- fessorina. Kirkkoherra **Kaar-**

Maarian pappilan albumi

lo Tallgren jatkoi isänsä jalanjäljissä Karjalohjan kirkkoherrana. Kirjalli- sesti ja kuvallisesti lahja- kas **Aili Tallgren-Schalin** teki elämäntyönsä koulu- maailmassa.

Maarialaista maahenkeä

Pappilan elämässä olivat kiinteästi mukana Ko- roisten piispantilan isän- nä, **Matti Heikinpoika Koroinen** ja **Frans Lai- ne**. He edustavat näytel- mässä maarialaista maa- henkeä ja talonpoikaista näkökulmaa.

Suurten muutosten aika

Tallgrenin aikaa Maarian pappilassa kehystivät yh-

neen. Viikkojen aikana draamalliset ja elämykselliset tapahtumat täyttä- vät Turun syntysijan.

Esimakua tulevista tapahtumis- ta pääsee maistelemaan jo vuonna 2010. Kirkkoherra Ivar Tallgren isännöi keväällä Maarian pappilan päivällisiä, joissa tarjoillaan 1900- luvun alun ruokalajeja. Koroisten kesäinen kyläjuhla ennakoi kulttu- ripääkaupunkivuoden juhlia.

Hankkeen toimijoina ovat Ko- roiSet-lehti ja sen julkaisijat ja yh- teistyökumppaneina mm. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä.

Alueen asukkaat ja eri alojen toimijat valmistavat tapahtumat. Alueen harrastajanäyttelijät, jotka saavat kevästä 2010 lähtien teat- teri-ilmaisen koulutusta Turun kris- tillisen opiston järjestämällä kurs- seilla, esittävät draamalliset osiot. Draamalliset osiot käsikirjoittavat

pääosin kirjailijat **Tytti Issakainen** ja **Harri Raitis**.

Hankkeessa pureudutaan his- toriaan ja asiantuntijatyöstä vas- taavat kulttuurihistorioitsija **Han- nu Laaksonen**, historioitsija **Anu Lahtinen** ja arkeologi **Ann-Chris- tin Antell**. Esitykset ohjaa **Mervi Rankila-Källström** ja tuottaa **Ko- roinen – Turun syntysija** -kulttu- ripääkaupunkihankkeen toimijat ja **Jaana Rantala**.

Kutsumme näin mukaan kaikki asukkaat ja muut kiinnostuneet. Kaikkia tarvitaan. Tervetuloa!

Yhteystiedot:
Tuottaja Jaana Rantala
GSM: 0400 477 836,
jaana.rantala@tk-opisto.fi
Koordinaattori Hanna Nurmi GSM:
050 373 1031, 2011@koroinen.fi

Ravintola kaskenahde

Kaskenkatu 6 02-2315552
20700 TURKU www.kaskenahde.fi

ELÄMÄÄ ILMAN SILMÄLASEJA

Turun Silmälaseryhtiö:ssä on tehty vuodesta 1997 lähtien yli 10 000 taittovirheiden laserleikkausta ja 97 % asiakkaistamme on päässyt eroon silmälasistaan.

Hankkiudu eroon silmälasista. Varaa aika (02) 250 7350. www.turunsilmalaser.fi

Meiltä saat bonusta!

Lisätietoja www.s-kanava.fi

TURUN SILMÄLASER

Lääkäritalo Pulssi, Rauhankatu 4, (02) 250 7350

Koe autonpesun helppous

Nyt voit maksaa **kätevästi kännykällä**

käteisellä tai luottokortilla. Pesu on avoinna 24 h - joten pese silloin kun sinulle parhaiten sopii!

Wash & Drive
Puhtaasti paras!

St1 Halinen Gregorius IX:n tie 12, Turku, puh. 044 056 7183

www.st1.fi

Ei paha energiayhtiö

Tytti Issakainen

Mitä ne siellä kirjastossa oikein tekevät? Mitä minä tekisin kirjastossa?!

Uudistettu Nummen kirjasto kutsuu asiakkaitaan yhteistyöhön. Kyselyyn vastaamalla voit vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja ilmoittaa halukkuutesi tulla mukaan tekemään. Mitä olet aina halunnut tehdä kirjastossa... mutta et ole aikaisemmin uskaltanut. Kaikkea emme pysty toteuttamaan, mutta se kaikkein has-

suin ehdotus voi olla juuri se helpoin toteuttaa.

Nummen kirjastoon perustetaan ensi vuoden aikana asukasraati, johon alueen yhdistykset ja muut yhteisöt voivat nimetä edustajansa. Tähänkin voit jo ilmoittautua kyselyssä.

Kyselyyn voit vastata nimettömänä. Jos haluat mu-

kaan asukasraatiin, laitathan yhteystietosi. Voit myös ehdottaa mielestäsi hyviä jäseniä raatiin.

Nähdään talvella Nummen kirjastossa!

toivoo Nummen henkilökunta eli Maikku, Tarja, Marja, Ulla ja Pirjo

MILLAISTA TOIMINTAA NUMMEN KIRJASTOON – vastaa kyselyyn!

Nummessa avataan ensi vuonna peruskorjauksen jälkeen uudistettu ja entistä ehompi kirjasto. Saman katon alle tulee myös alueen kotihoidon toimistotiloja.

Vastaamalla kysymyksiin voit vaikuttaa kirjaston tulevan toiminnan suunnitteluun. Peruspalvelu säilyy entisellään eli lainaustoiminta, lukupisteet sekä työasemat. Yhdistysten ja asiakkaiden kanssa voimme yhdessä järjestää esim. seuraavanlaisia toimintoja:

1) Mitä palveluja haluat kirjastosta:

- ☐ kerhotoimintaa (millaista) _____
- ☐ palveluohjausta (esim. työnhaku, opiskelu)
- ☐ läksyhelppiä (lapset)
- ☐ järjestötoimintaa
- ☐ järjestöinfoa (esim. MLL, partio, eläkeläisyhdistykset)
- ☐ tietoa kaupungin palveluista (esim. liikuntatoimi)
- ☐ tietoa viranomaispalveluista (esim. poliisi, Kela, kuluttajaneuvonta)
- ☐ haluan järjestää omia tapahtumia
- ☐ muuta, mitä: _____

2) Millaisiin tapahtumiin haluaisit osallistua:

- ☐ kirjaesittelyihin
- ☐ lukupiiriin
- ☐ keskustelupiiriin
- ☐ satutunneille
- ☐ monikulttuuriseen toimintaan
- ☐ peli-iltoihin
- ☐ levyraatiin
- ☐ muuta, mitä: _____

3) Millaista toimintaa itse haluaisit järjestää kirjastossa:

4) Muita toiveita ja kehitysehdotuksia:

Nimesi ja yhteystietosi jos haluat mukaan asukasraatiin:

Kyselyn voit palauttaa Nummen kirjastoon tammikuussa 2010.

**Terve-
tuloa!**

**Hyvitämme
vähintään
2000,-**

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

**Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com**

**Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281**

Olli Ylönen albumi

Olli Ylöselle kilpaileminen on merkittävä osa perhokalastusharrastusta. Tämän vuoden merkittävin saalis on SM-hopeamitali.

Olli Ylönen tuntee kalat

Halisissa asuva Olli Ylönen nappasi elokuussa hopeaa perhokalastuksen SM-kilpailuissa. Ylönen tuntee kalat perinpohjaisesti. Tutkimustyötä eväkkäistä mitalisti on tehnyt väitöskirjankin edestä. Työssään paikallisen kalastusalueen isännöitsijänä hän puolestaan pysyy ajan tasalla alueen kalakannoista.

Lounais-Suomen ja Salon seudun kalastusalueen isännöitsijä Olli Ylösellä on unelma-ammatti. Monipuolinen ja vaihteleva työ on kesäisin pitkälti liikkuvaa ulkoilmatyötä. Talvisin saa tehdä toimistotöitä idyllisessä Myllärintorpassa Halistenkosken kuohujen kohinassa. – On tämä aika lähellä ihanneammattia, vaikka resurssit saivat toki olla paremmat. Hienoa on, kun pystyy työnsä kautta vaikuttamaan kalakantoihin, Olli Ylönen toteaa.

Kilpaileminen on tärkeä osa harrastusta

Kalat ovat Olli Ylöselle paita, työ myös tärkeä osa vapaa-aikaa. Intohimoinen perhokalastaja voitti loppukesällä SM-hopeaa kaksipäiväisissä kilpailuissa Suurella Kangaslammella ja Vaikkojoella. Ylönen myöntää, että kalojen käyttäytymisen tuntemisesta on jonkin verran hyötyä perhokalastusharrastuksessa. – Tosin itse kilpailuissa tärkeintä ovat kilpailijan itseluottamus ja tietysti kokemus.

Olli Ylönen on harrastanut perhokalastusta pitkään, mutta kilpailuissa hän on käynyt vasta neljä vuotta. SM-hopea oli kilpauran ensimmäinen suuri saavutus. Kilpailut ovat monelle perhokalastajalle tärkeä osa harrastusta. – Tiedän vanhempia kalastajia, jotka eivät käy kalassa juuri muuten kuin kilpailuissa, Ylönen kuvaa harrastuksen luonnetta.

Ylönen ehtii kalaan kesäaikaan noin kerran viikossa. Toisaalta kilpailut ovat usein useampipäiväisiä, ja niistä kertyy lisää kalastuspäiviä.

– Perhokalastuksessa kiinnostaa lajin monipuolisuus: erilaisten siimojen ja perhojen käyttö, Ylönen kuvaa. Tyyppillistä on myös, että perhot sidotaan itse. – Se on hieno tunne, kun kala tarttuu itse sidottuun täkyyn.

Koskipaikkoja on melko vähän

Olli Ylösen isännöimällä kalastusalueella perhokalastukseen sopivia koskipaikkoja ovat. Halistenkoski, Naute-lankoski sekä Laajoen Korvensuunkoski. Halistenkoski on kalastuspaikkana hyvä ja lähellä kaupunkia. Koskelle ilmestyykin kalastajia, kun vesi virtaa. Halistenkoskelle nousee runsaasti lohia, meritaimenia, siikaa ja jonkin verran kirjolohta.

Veden samea väri tuntuu häiritsevän osaa kalastajista. – Kalat ovat kyllä sopeutuneet sameaankin veteen. Lisäksi ne liikkuvat pitkälti muidenkin aistien kuin nä-

köaistin varassa, Ylönen muistuttaa.

Maarian altaassa on potentiaalia

Maarian altaasta on kaavailtu tulevaisuudessa merkittävää virkistysaluetta. Allas ei ole nykyisellään erityisen suosittu virkistyskalastajien keskuudessa.

Tuoreet koekalastukset ovat osoittaneet, että Maarian altaan kaloista suurin osa on ahvenia. Lisäksi koeverkoilla on noussut särkikalaa, salakkaa, kiiskeä, pasuria ja haukeakin. Rapukanta sen sijaan näyttää kadonneen altaasta. Kalakannan kannalta on hyvä, että isoakin ahvenia asuu altaassa. – Ne ovat petokaloja ja syövät roskakalaa, Ylönen selittää.

Isot ahvenet ovat myös suurin vetonaula virkistyskalastuksen näkökulmasta. Tulevaisuudessa uistelijoiden mielenkiintoa lisäisi, jos Maarian altaaseen istutettaisiin kuhaa, ehkäpä kirjolohtakin.

Virpi Lummevuori

Olli Ylönen

Maarian altaan koekalastuksissa pääroolissa oli ahven. Virkistyskalastusarvoa lisäisi esimerkiksi kuhan istuttaminen altaaseen.

www.lassila-tikanoja.fi

1 = 7

Yhdellä ajolla jopa 7 jätettä!
Vähennä päästöjä!

Kierrätysmateriaalien lajitteleminen onnistuu nyt entistä helpommin omalla kotipihallasi.

Ota käyttöön L&T:n uusi nelilokeroinen kierrätysmateriaaliastia. Astiassa on omat osastonsa paperille, keräyskartongille, lasille, pienmetalille, muoville, poltettavalle jätteelle ja paristoille.

Nelilokeroastian saat pihallesi hintaan 9,90 €/tyhjennyskertaa

- Hinta sis. astiavuokran ja tyhjennyksen kahden-neljän viikon välein
- Myös muut tyhjennysvälit mahdollisia
- Hinta sis. alv 22 %

Ota yhteyttä asiakaspalveluumme p. 010 636 5656 tai lähetä yhteystietosi osoitteeseen turku.asiakaspalvelu@lassila-tikanoja.fi, otamme yhteyttä sinuun.

Lisätietoja osoitteesta www.nelilokero.fi

Puhelun hinta kiinteästä verkosta 8.21 snt/puh. +5.9 snt/min, matkapuhelimesta 29,13 snt/min. Jonotus maksullinen.

Tyhjennyksen hoitaa L&T:n uusi, nelilokeroinen jäteauto, joka kerää kaikkea seitsemää kierrätysmateriaalia omiin lokeroihinsa yhdellä käynnillä.

Näin jätteenkuljetuksesta aiheutuva liikenne vähenee, jolloin myös päästöt supistuvat.

Jätteen synnyn ehkäisysteemaa viedään lapsille ja nuorille muun muassa TSJ:n Loskatar-näytelmän avulla. Jätteen synnyn ehkäiseminen on myös jättepolitiikassa tärkeässä asemassa.

Jätehuollon haasteisiin vastataan yhteistyöllä

Pitkään Turun nimistötoimikunnassa mukana ollut Raimo Narjus kirjoitti Koroiset-lehteen sarjan alueemme kadunnimistä. Arkkitehdin uraan on mahtunut suuri määrä erilaisia työ- ja luottamustehtäviä.

Merkillisen rohkea mies

Raimo Narjuksen työura lähti kiitoon Turun kaupungin asemakaavaosastolla nuorena arkkitehtiylioppilaana, josta hänet löydettiin maakuntatason kaavoitustehtäviin, kun Lounais-Suomen aluesuunnitelmayhdistyksen tarvittiin uusi vetäjä.

Tämä oli seutusuunnittelun voimakasta kehittymisen aikaa, ja toimi vastasi lähinnä maakuntajohtajan työtä. Aluesuunnitelmayhdistys muuttui Lounais-Suomen seutukaavaliitoksi. Myöhemmin se yhdistyi maakuntaliittoon ja muuttui Varsinais-Suomen liitoksi. Tässä yhteydessä Narjus jäi eläkkeelle.

– Maakuntasuunnittelussa tapahtui muutoksia. Virat menivät hakuun ja johtajat vaihtuivat, mutta yksi pysyi pinnalla kuin korkki, toteaa Raimo Narjus omasta roolistaan.

Tarpeellisia lehmänkauppoja

Maakunnallisen kaavasuunnittelun asiantuntijaa tarvittiin myös valtakunnallisissa tehtävissä. Nämä liittyivät koko Suomen kehittämiseen ja kaa-voittamiseen.

Siihen aikaan oli voimakas tendenssi tukea kehitysalueita Suomessa ja valtakunnan rahavirratt valuiivatkin eteläisestä Suomesta kehitysalueille. Turku-Hämeenlinna-Kotka-akselin eteläpuolelta siirtyi joka toinen veromarkka kehitysaluetukeen. Helsinki ei osallistunut tähän, sillä sikäläiset virkamiehet pitivät pääkaupungin puolta.

– Tämä kehitys johti siihen, että heikoimmille alueille sijoitettiin teollisuutta, ja lopulta se

johti siihen, että teollisuuskään ei kannattanut. Tämä kehitys oli kohtalokasta koko Suomelle. Jos ei olisi ollut protektionismia, Suomelle olisi käynyt todella huonosti.

– Yritin ainoana ruuhka-Suomen edustajana pitää puolia ja onnistuimmekin saamaan Kemiön saarelle kehitysalueen statuksen. Tämä vaati kuitenkin lehmänkauppoja.

Vaikuttaminen mielenkiintoisinta

Valtakunnallisissa aluekehitystyössä päätöksenteko perustui poliittisiin näkemyksiin. Kokoomus ja sosiaalidemokraatit vetivät yhtä, ja keskustalaiset ja kommunistit vetivät toiseen suuntaan.

– Vaikuttaminen on ollut kaikkein mielenkiintoisinta työssäni. Virkatyö ja poliittinen vaikuttaminen menivät väkisin sekaisin. Virkaesittelijänä toimin maakuntatasolla, kun meidän poliittiset päättäjämme päättivät. Valtakunnan tasolla toimin itse poliittisena päättäjänä. Tämä sai varmaan aikaan sen, että minua vähän pelättiinkin.

Rohkeutta Narjukselta ei ole puuttunut. Kerran päivällispöydässä tasavallan presidentti **Urho Kekkosen** kanssa Narjus kertoi presidentille ajatuksiaan juristeista. Narjuksen mukaan on outoa, että kuvitellaan juristin koulutuksen valmistavan automaattisesti johtotehtäviin. Juristithan usein vain katsovat, että asiat tehdään lain mukaan. Oikean johtajan tulee sen sijaan katsoa, että asiat tulevat tehdyksi. Kekkonen oli kommentoinut jälkikäteen, että on se Narjus merkillisen rohkea mies.

Tie länteen

Lännen tie on suurista hankkeista Narjukselle rakkaimpia, vaikka se ei ole vieläkaan toteutunut.

Lännen tie yhdistäisi Turun Ruotsiin siten, että autolla pääsisi Eckeröön asti ja vasta silloin tulisi eteen lyhyt lauttamatka. Aluekaavoituksessa aikajänne on kuitenkin usein 30 – 40 vuotta, kuten Turun keskustan sivuavan väylän suunnittelu osoitti.

– Keskustan läntisen pääväylän pitäisikin näkyä jo nyt suunnittelussa, jotta se voitaisiin toteuttaa vuoden 2040 aikoihin. Tässä ei olekaan muuta mahdollisuutta kuin tehdä tunneli Hirvensalosta Korppolaismäen kautta Linnankaavan alueelle.

Puoli tusinaa arkkitehtejä

Narjuksen perheessä on kuusi arkkitehtiä, mikä lienee epävirallinen Suomen ennätys.

– 80-vuotispäivänäni teimme retken katsomaan suunnittelemani taloja ympäri Varsinais-Suomea. Suurempia kohteita on Uudessakaupungissa, Loimaalla ja Raisiossa.

– Rakennusten suunnittelu on kuitenkin kauhean mielenkiintoista hommaa, pohtii Narjus, jolla koko virkauran ohella on ollut myös oma arkkitehti-toimisto.

Yksittäisistä rakennuksista kiinnostavin kohde on ollut Puolalankatu 9, jonka ylimmässä kerroksessa Raimo Narjus asuu vaimonsa **Anjan** kanssa. Myös **Terhojen** luksusomakotitalot Raisiossa ja **Heinojen** talot Loimaalla ovat olleet mielenkiintoisia töitä.

– Kun perheessä on monta

Turun seudun kuntien jättepolitiikka vuodelta 2002 on suunnannut alueen jätehuoltoa kuluvan vuosikymmenen. Jättepolitiikassa annettiin suuntaviivat seudullisen yhteistyön aloittamisesta, neuvonnan suuntaamisesta jätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen sekä asetettiin hyötykäyttötavoite, joka valtakunnallisen jättesuunnitelman mukaan asetettiin 70 prosenttiin.

Nämä keskeisimmät jättepolitiikan tavoitteet on saavutettu. Seudullinen yhteistyö toimii, Turun Seudun Jätehuolto Oy:n osakkaana on 14 kuntaa ja palveluja toimitetaan noin 32 0000 asukkaalle. Jättemäärissä ollaan lasku-uralla. Jätteen lajittelu kierrätystä varten on valtakunnallista huippua. Asumisen jätteen hyötykäyttöaste on suuruusluokaltaan 70 prosenttia.

Kunnat ja Turun Seudun Jätehuolto Oy ovat nyt yhteistyössä aloittaneet jättepolitiikan päivittämisen. Suurimmat haas-

teet tulevat ympäristökeskusten yhteistyönä laatimasta Etelä- ja Länsi-Suomen jättesuunnitelmasta vuoteen 2020.

Neuvonnan painopisteenä jätteen synnyn ehkäisy on suunnitelman keskeisin tavoite. Suunnitelma lähtee siitä, että yhdyskuntajätteistä kaatopaikalle sijoitetaan korkeintaan 10 prosenttia, mikä toisinpäin laskettuna tarkoittaa 90 prosentin hyötykäyttöastetta. Jätehuollon kunnallisen yhteistyön laajenemista, biohajoavien tuottajavastuu-jätteiden (eli kartongin ja paperin) keräysjärjestelmän kattavuutta, hyödyntämislaitosten lukumäärän lisäämistä ja kaatopaikkojen määrän vähenemistä pidetään suunnitelmassa toivotavana kehityssuuntana.

Turun Seudun Jätehuolto ottaa nämä haasteet vastaan. Yhtiö on asettanut päämäärät vuoteen 2016. Silloin

- on aikaansaatu kulutustottumuksien muutoksia jätteen synnyn vähentämiseksi ja kierrätyksen tehostamiseksi

- kaatopaikalle loppusijoitetaan yhdyskuntajätteestä enintään 10 prosenttia sen kokonaismäärästä.
- jätehuollon yhteistoiminta-alue on laajentunut
- TSJ on korkean palvelutason osaamiskeskus joka tuottaa entistä tehokkaampia jättehuoltopalveluita.

Jätehuollon palveluyhtiönä

Turun Seudun Jätehuollon on tehtävä yhteistyötä kierrätys- ja energiateollisuuden kanssa, jotta yhdyskuntajätteen hyötykäyttöä voidaan edistää. Turun Seudun Jätehuolto etsii aktiivisesti yhteistyökumppaneita jätteen hyötykäytön lisäämiseksi ja toimii alan teollisuuden toimintaedellytysten parantamiseksi Turun seudulla.

Näyttää kuitenkin siltä, että alan palveluja on tilapäisesti hankittava myös Turun seudun ulkopuolelta.

Markku Lehtokari
Toimitusjohtaja
Turun Seudun Jätehuolto Oy

Raimo ja Anja Narjus.

käyttää hyväksi mahdollisuuksia. Edelleenkin suunnitellaan pihojen ja puistojen kasvivalikoimat kuin olisimme Oulun ilmasto-olosuhteissa. Kasvien valikoimassa pitäisi nähdä suurempia mahdollisuuksia.

Koroinen alueen imagontekijäksi

Koroinen-Räntämäki-Halinen-Oriketo-Metsämäki on Narjuksen mukaan nimihirviö, joka voitaisiin hyvin korvata pelkällä Koroisilla. Tämä myös myötävaikuttaisi imagon luomiseen.

– Koroinen on hieno nimi. Koroisten alue on näyttänyt hienoa esimerkkiä siitä, miten yhteistyöllä saadaan kehitystä aikaan.

– Vain Turulla on Suomessa keskiaikaan yltävä aikaperspektiivi. Turun alueen pisin

aikaperspektiivi on Koroisilla. Tämä olisi imagontekijä, jonka varaan tulisi alkaa rakentaa alueen kehittämistä.

– Turku on merikaupunki ja Koroisten alue on kauimpana merestä. Täällä voisivat joet toimia korvaavana vesielementtinä, joiden varaan voitaisiin rakentaa erityisen paljon.

– Koroisten alueen kehittämismahdollisuudet ovat otolliset erityisesti hyvien yhteyksien vuoksi. Maarian kirkon ja Koroisten alueen käyttöä kannattaa miettiä, miten niistä saadaan muodostettua vetovoimatekijä alueelle.

– Myös vanhaa Koroista voitaisiin tuoda enemmän esiin. Nyt siellä on koko historiaa symbolisoimassa vain risti.

Hanna Nurmi

Maarian seurakunnan piispantarkastus antoi eväitä seurakunnan tulevaisuuteen

Maarian seurakunnassa pidettiin piispantarkastus syyskuun viimeisenä viikonloppuna. Piispantarkastus on perinteikäs tapahtuma, jossa piispa vierailee säännöllisesti hiippakuntansa seurakunnissa tutustuen seurakunnan toimintaan, tavaten seurakuntalaisia, seurakunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Piispantarkastuksen keskeisin tehtävä on tarkistaa seurakunnan hallinto ja talous, mutta tarkastuksessa piispa tutustuu yhä enemmän myös seurakunnan toimintaan ja sen eri painopisteisiin.

Tuomiorovastikunnassa, johon Turun seurakunnat kuuluvat, tarkastuksen toimittaa arkkipiispa. Näin myös Maarian seurakuntaa saapui tarkastamaan arkkipiispa **Jukka Paarma**.

Arkkipiispa antoi tarkastuksen tuoksinnassa maarialaisille tunnustusta monella saralla, joista ei vähäisimpänä vapaaehtoisten suuri työpanos sekä suuren seurakunnan tuomien haasteiden keskellä luoviminen.

Talouden osalta Maarian seurakunta on mennyt positiiviseen suuntaan, vaikka seurakunnan suuresta koosta johtuen toimintavaroja jää Maariaan

suhteessa vähän. Vuosittaista toimintaan eli seurakuntalaisten hyväksi tarkoitettua rahaa Maarian seurakunta saa kirkkovaltuustolta noin 300 000 euroa.

Arkkipiispalla kiireinen viikonloppu

Piispantarkastus alkoi Raunistulan seurakuntatalolta perjantaina 25.9. aamulla. Kirkkoherra **Heimo Rinteen** ja arkkipiispan pitämän lyhyen startin ja kapalainen **Sakari Törmän** hartauden jälkeen piispan matka jatkui Rieskalähteen koululle, jossa oppilaat saivat esittää hänelle kysymyksiä. Kouluvierailuihin kuului myös käynti Vuorelan koulun Hepokullan yksikössä.

Perjantaina arkkipiispa vieraili myös Kotimäen seurakuntatalon perhekerhossa ja Huisukulan puutarhalla. Loppupäivä vietettiin Pallivahan seurakun-

takeskuksessa, jossa oli ohjelmassa luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokous sekä neuvottelu seurakunnan toiminnasta.

Tilaisuuksissa oli mukana työntekijöiden ja luottamushenkilöiden lisäksi seurakunnan yhteistyökumppaneita ja seurakuntayhtymän väkeä. Perjantai-ilta huipentui Pallivahan kirkossa vietettyyn nuorten messuun.

Lauantaina 26.9. arkkipiispa neuvotteli seurakunnan työntekijöiden kanssa Maarian pappilan talleissa ja vieraili aamupäivällä myös Turun kristillisellä opistolla, jossa esiteltiin kulttuuripääkaupunkihanke 2011 ”Koroinen – Turun syntysija”.

Vierailut jatkuivat Hoivapalvelukeskus Maariassa, jossa pappisasessori **Helge Ranta** piti hartauden. Iltapäivällä piispa tapasi vapaaehtoistyöntekijöitä Pallivahan kirkossa. Ilta huipentui kaikille avoimiin virsiseuroihin, jossa olivat mukana myös seurakunnan kuorot. Hartaudesta vastasi lääninrovasti **Jukka Järvensivu**.

Sunnuntaina oli vuorossa piispantarkastuksen ehtoollismessu Maarian kirkossa. Saar-

Miika Ahola, arkkipiispa Jukka Paarma ja Jukka Järvensivu piispantarkastuksessa.

nan piti arkkipiispa itse. Jumalanpalveluksen jälkeen kirkossa pidettiin vielä yleinen piispantarkastus, jossa seurakuntalaisilla oli mahdollisuus olla mukana ja osallistua keskusteluun.

Vapaaehtoistyötä ja byrokratian vähentämistä

Arkkipiispa korosti kookkaan, lähes 30 000 jäsenen Maarian seurakunnan organisaatiotarkenteen kehittämistä aluetyöpainotteisesti. Hän korosti myös erityisnuorisotyötä ja vapaaehtoistyötä.

- Emme pärjää tulevaisuudessa ilman lisääntyvää vapaaehtoistyötä. On syytä harkita,

että palkatun työntekijän työajasta osa lohkaistaisiin vapaaehtoisten kouluttamiseen, mikä lisäisi työvoimaa eri alojen osajia käyttämällä, arkkipiispa esitti.

Arkkipiispa kiitteli myös kirkkoherra Heimo Rinteen esille nostamaa hallintobyrokratian vähentämistä lähitulevaisuudessa.

Työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja yhteistyökumppanien suunnalta nousi myös monia tärkeitä asioita esiin, mitkä kirjattiin piispantarkastuksen pöytäkirjaan. Avustajina piispantarkastuksessa toimivat pappisasessori Helge Ranta Porista,

Turun tuomiorovastikunnan lääninrovasti Jukka Järvensivu ja notaarina eli kirjanpitäjänä toiminut Ruskon seurakuntapastori **Miika Ahola**.

Edellinen piispantarkastus pidettiin Maarian seurakunnassa kymmenen vuotta sitten. Se oli silloisen uuden arkkipiispa Paarmaan ensimmäinen piispantarkastus, ja tänä syksynä tehty tarkastus saattaa olla keväällä 2010 eläkkeelle jäävälle arkkipiispalle viimeinen, ellei piispan ohjelmaan tule alkuvuonna vielä yksi tarkastus.

Juho Niemelä
tiedottaja, Maarian seurakunta

Ekumenian juhlaa Maariassa

Pyhäinpäivän jälkeisenä sunnuntaina 1.11. oli Maarian kirkossa Kaikkien Pyhiin Juhlamessu. Kyseessä oli Maarian seurakunnan ja anglikaanikirkon yhteinen jumalanpalvelus.

Kirkkoon oli saapunut maarialaisten vieraiksi Suomessa asuvia sisarkirkon jäseniä ja erityisesti Anglikaanisen kirkon Euroopan hiippakunnan Pohjoismaiden ja Baltian rovastikunnan synodin jäseniä. Synodi kokoontui Turun kristillisellä opistolla piispa **David Hamidin** johdolla loka-

kuun lopulla.

Turun kansainvälisen seurakunnan vastuunkantajiin kuuluva **Keith Battarbee** otti jo vuosi sitten yhteyttä Maarian seurakuntaan ja esitti yhteisen messun järjestämistä. Anglikaanikirkon jumalanpalvelukset ovat täynnä riemullista musiikkia. Siksi Maarian seurakunta rakensi pyhäinpäivän viikonvaihteesta rikkaan musiikkikokonaisuuden.

Jo lauantai-iltana pidettiin kanttori **Tero Niemen** johdolla kirkkokonsertti, jossa Maarian kamarikuoro ja Martinkirkon

kuoro yhdessä kamariorkesteri Volanten kanssa esittivät *Schubertin* ja *Haydnin* pyhäinpäivämessut.

Sunnuntain jumalanpalveluksessa upeasta musiikista vastasivat **Ulla Vuola**, **Heikki Rainio** ja **Adastra**. Turun kansainvälisen seurakunnan kuoro toi messuun välähdyksen anglikaanisen jumalanpalvelusmusiikin rikkauksista.

Aivan erityisen värikkään juhlamessuun antoivat anglikaanikirkkoon kuuluvat nuoret sudanilaiset. Ristikulkeen edellä osa heistä tanssi

ja lauloi tuoden afrikkalaisia iloa ja välittömyyttä muuton juhlaan ja hartaaseen messuun.

Pastori **Johannes Alaranta** toimitti liturgian sekä suomeksi että englanniksi. Piispa Hamidin saarnasta seurakuntalaiset saivat suomenkielisen käännöksen.

Hänen saarnansa päättyi mieliin painuvaan kuvaan ehtoollisen viettoon osallistuvista. Eräältä papilta oli kysytty, montako osallistujaa hänen pitämässään aamumessussa oli ollut. Pappi vastasi: ”Kirkossa

oli kuusi iäkästä rouvaa, suntio, tuhat afrikkalaisia ja miljoonia pyhiä.”

Piispan saarna muistutti näin ehtoollisen yhteydestä myös edesmenneisiin rakkaisiin. Virret laulettiin kukin omalla äidinkielellä anglikaanit seisten ja me luterilaiset istuen eli kukin oman perinteensä mukaisesti.

Maarian kirkossa koettiin ekumenian juhlaa ja iloa aivan ruohonjuuritasolla. Vuonna 1995 allekirjoitettu Porvoon julistus tekee mahdolliseksi syventää luterilaisten ja ang-

likaanien yhteyttä.

Sopimuksessa ovat käytännössä mukana Pohjoismaiden ja Baltian luterilaiset kirkot sekä Ison Britannian, Walesin, Skotlannin ja Irlannin anglikaaniset kirkot. Kirkkojen välillä on ehtoollisyhteys ja muutoinkin läheisiä kirkollisia kontakteja.

Eri kirkkokuntiin kuuluviin kristittyjen yhteys on suuri rikkaus!

Yhteistyöstä kiittäen
Heimo Rinne, Maarian seurakunnan kirkkoherra

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
 - OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
 - MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!
- TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 10–22, su 11–22

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

MARITAN KAHVILA

kahvia, leivonnaisia,
lounasruokaa

Vanha Tampereentie 205
Oriketo
Avoinna arkisin 7.00–16.00
Puh. (02) 2550 051

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005
AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8–17

Aikuisen naisen vaatekauppa

Kärsämäen tekstiili

olemme
muuttaneet
uuteen
osoitteeseen

Stålarinkatu 27
20810 Turku
p. 2382339
ma–pe 10–17, la 10–13

Vanhat ja uudet asiakkaat,
tervetulua tutustumaan
uusiin toimitiloihimme!

Julinin kaudesta vesilaitoksen aikaan

Osa 2: Halisten teollisuushistoriaa

Pienoismallin aikainen näkymä valokuvan näyttämänä. Vasemmalla näkyy luumylly, oikealla Maarian puoleinen Isomylly, sekä taaimpana Halisten kylä.

Aurajoen Halisten koskialueelta löytyvät Suomen teollisuuden juuret yli kuuden vuosisadan takaa. Apteekkari Erik Julin nosti toiminnan huippunsa 1800-luvulla. Vesilaitokselle alue siirtyi 1900-luvulla.

Suomen sodasta, vuodesta 1809, lähtien Halisten myllyt olivat huonossa kunnossa ja varsin tuottamattomia. Rakennukset olivat ränsistyneet, padot osin epäkunnossa ja myllyjen jauhinkivet loppuun käytettyjä.

Kaupungin maistraatti vastasi Halisten laitosten hallinnosta. Maistraatti teki esitykset korjausten ja investointien määrärahoista kaupungin vanhimille, elimelle, joka koostui kauppiasta ja käsityöläisistä. Elin vastasi kaupungin taloudesta.

Kaupungin vanhimpia häiritse, että he joutuivat myöntämään varoja myllylaitosten korjauksiin, mutta laitosten tuotto meni kokonaisuutena maistraatin palkkaukseen. Toisin sanoen vain maistraatti hyötyi korjauksista.

Laitokset maistraatilta kaupungin vanhimille
Kaupungin vanhimmat päättivät korjata tilanteen. Tavoitteena oli yksinkertaistaa hallintoa ja vähentää näin kaupungille aiheutuvia kustannuksia.

Asiaa koskevat neuvottelut käynnistyivät 21.8.1822

maistraatille osoitetulla kirjelmällä, jossa esitettiin laitosten hallinnon uudelleen järjestelyä. Kirje oli laadittu kaupungin vanhimman, nahkurimestari, tehtailija **Christoffer Richterin** nimissä.

Neuvottelut Halisten laitoksia hallinnoineen maistraatin kanssa olivat ilmeisesti vaikeita. Laitoksethan olivat olleet jo noin kaksisataa vuotta maistraatin hallinnassa.

Neuvotteluissa päästiin kuitenkin sopimukseen, joka allekirjoitettiin molemmien puolin 24.9.1823. Keisarillinen Senaatti vahvisti sen 19.11.1823, ja se astui voimaan seuraavan vuoden alusta, 1.1.1824.

Sopimuksen mukaan Halisten koski ja sen laitokset tulivat suoraan kaupungin vanhempien vastuulle. Näin maistraatti menetti oikeutensa laitosten tuottoon. Korvauksena tästä kaupunki maksoi maistraatin palkkaukseen vuosittain 150 tynnyriä riihikuivaa tai vastaavan summan rahaa.

Erik Julinin aika alkaa

Kun sopimus syntyi, kaupungin vanhimmat aloittivat laitosten vuokraajan hakemisen. Tavoitteena oli saada aikaan pitkäaikainen 50-vuotinen vuokrasopimus aina vuoteen 1874 saakka.

Vuokraoikeus huu- tokaupattiin 15.12.1823 kaupan ehdot täyttävälle parhaimman tarjouksen antavalle vuokraajalle. Vuokraehtoihin kuuluivat muun muassa:

- Vuokra olisi maksettava riihikuivana rukiina kaksi kertaa vuodessa touko- ja joulukuussa.
- Vuokranmaksuvy- vystä olisi esitettävä kaksi takuumiestä 10 vuoden välein, muutoin sopimus olisi rauennut.
- Kaikki kunnossapito- työt teiden kunnossapitoi- neen tulisivat vuokraajan vastuulle.
- Vuokraajalla olisi oi- keus rakentaa uusia raken-

nuksia alueelle.

– Korjaustarpeet määritel- täisiin vuokra-ajan alkaessa ja päättyessä erikseen pidettävissä katselmuksissa.

– Vuokraajalla olisi oikeus siirtää vuokraoikeus edelleen samoilla ehdoilla, mihin hän oli itse sitoutunut.

– Jos sopimus päättyisi vuokraajasta johtuvista syistä, vuokraaja joutuisi korvaamaan kaupungin mahdollisista talou- dellisista menetyksistä, jos uusi vuokrasopimus osoittautuu kau- pungille purkautunutta epäedul- lisemmaksi.

Sopimusehdot osoittautuivat varsin toimiviksi, koska niitä noudatettiin myös myöhemmin vuokraussopimuksissa pienin muutoksin aina 1930-luvulla saakka eli yli sata vuotta.

Apteekkari **Erik Julin** tarjosi vuokrasopimuksesta eniten eli 110 tynnyriä ruista vuosittain. Kaupunki teki hänen kanssaan myöhemmin sopimuksen huu- tokaupan ehdoilla.

Noin sata vuotta aikaisem- min, vuonna 1722 kauppias **Gustaf Wittffoothin** ja maist- raatin välisessä sopimuksessa vuokraoikeusvastike oli 200 kuparitaalaria sekä 30 tynnyriä ruista 20-vuotisesta sopimuk- sesta. Silloin mukana vuokrat- taviin laitoksiin kuului myös verkavalkki, joka Julinin sopi- mukseen ei kuulunut, vaan sen vuokraoikeus lienee kuulunut edelleen purjekangastehtaalle.

Julin käynnistää kunnostustyöt

Julinin ajan alkukatselmuksessa 6.2.1824 kirjattiin alueen lait- teet ja rakennukset.

Maarian puolen laitokset ja tilat olivat

- vuonna 1819 rakennuttu myllärintupa,
 - 1700-luvulla rakennettu myllyrakennus, jossa oli kah- dessa kerroksessa neljä paria myllynkiviä, ryynikone ja sih- tejä, sekä työkalutilat ja vilja- laarit, ja
 - myllyn vieressä vuokraso- pimuksen ulkopuolelle jäänyt valkkimylly.
- Nummen puolella oli vas- taavasti
- samanlainen myllärintupa kuin Maarian puolellakin,
 - kaksikerroksinen mylly-

rakennus, jossa oli kolme myl- lykiviparia, sekä työkalutilat ja viljalaarit.

Kosken yli johti puinen pato, jonka päissä oli kiviset suoja- muurit.

Ensimmäisiä kunnostustöitä oli padon korjaaminen Nummen puolelle. Tukit korvattiin isoilla kivillä, jotta padosta saataisiin kestävämpi.

Julin syvennytti ensi töik- seen vuoden 1824 kesällä ve- den juoksutus uomia kalliolou- hoksin. Näin myllyjen tehoa voitiin kasvattaa suuremman putouskorkeuden avulla.

Suuri syystulva tekee tuhoa

Julinin aika Halisissa alkoi kohtalokkaasti. Jo ensimmäi- sen vuokravuoden syksyllä 1824 suuri marraskuinen syys- tulva rikkoi Maarian puoleisen vanhan padon, joka taas vuo- rostaan vei mennessään Ma- arian jauho-valkkimyllyt raken- nuksiineen. Kuolonuhriltakaan ei välttytty.

Tapahtumat johtivat pitkäai- kaisiin selvittelyihin. Purjekan- gastehtaan edustaja, laamanni **Johan Heurlin** vaati kaupun- gilta korvausta myrkyssä tu- houtuneesta valkkimyllystä ja sen rakennuksista. Heurlin väitti, että padon rikkoutumi- sen syytä oli sen huono kunto. Sopimuksen mukaan taas tä- män kunnossapito kuului kau- pungin vastuulle. Tämän kau- punki kuitenkin kiisti.

Tapauksessa kuultiin myös todistajia. Heidän mukaansa vesi oli murtautunut huono- kuntoisen padon läpi ja pa- don tukit olivat vuorostaan rikkoneet valkkimyllyn, joka oli sitten huuhtoutunut veden mukana.

Myös Julinin edellisen ke- sänä tekemien kunnostustöi- den epäiltiin olleen osasyynä suuriin vahinkoihin. Nummen puoleisen padon uusimistyöt synnyttivät kiistaa näet siitä, ylittikö padon korkeus sallitun rajan. Epäiltiin, että vesiuomi- en louhintatyöt ja mahdollisesti liian korkea pato yhdessä sai- vat aikaan suuret tuhot. Asiaa käsiteltiin pitkään lääninhalli- tuksessakin. Vaatimuksia Juli- nia kohtaan esitettiin nimittäin vielä vuonna 1838.

Teollisuusalue kohenee

Hankalasta alusta huolimatta Erik Julinin alkuaika merkitsi Halisten laitoksille nousukautta ja toiminnan aivan uudenlaista aktivoitumista. Hänen kauttaan voineen pitää perustellusti Ha- listen kosken teollisuuden ku- koistuskautena.

Julin loi Halisten koskelle teollisuusalueen. Joen rannat ra- kennettiin täyteen. Julinin aikai- set rakennukset olivat käytössä 1900-luvulla saakka. Nykyisin niistä on jäljellä vielä myllärin tupa ja sen edessä oleva maa- kellari valkkimyllyn Maarian puoleisella rannalla.

Julin uudisti Maarian puo- lella jauhomyllyn kokonaan. Hanke tuli valmiiksi vuonna keväällä 1825.

Mylly sai nimen Isomylly. Sen pituus oli 25 metriä, leve- ys 16 metriä ja keskikorkeus 11 metriä. Siihen kuului kolme vesipyörää, jotka käyttivät kaik- kiaan 9 jauhinkiviparia. Laitok- seen kuului vielä muun muassa kaurarouhin, kaksi hissijärjes- telmää, sirkkelisaha, kaksi ryy- nilaitosta, kaksi vehnäsihtiä ja viskuri. Kaikki laitteet saivat voimansa vesipyöristä erilai- sen voimansiirtojärjestelmien avulla.

Isomyllyä laajennettiin vuo- na 1855, jolloin sinne rakennet- tiin lisää vielä vehnämylly.

Uutuuksina värijauhoteh- das ja luujauhotehdas

Nummen puoleinen jauhomyl- ly uudistettiin ja sen käyttötar- koitusta muutettiin perin pohjin vuonna 1826. Siitä tehtiin vä- rijauhotehdas, jossa oli myös muunlaista toimintaa, mutta ei ilmeisesti enää jauhomyl- lyä. Laitteistona siinä oli kak- si vesiratasta voimanlähteenä, kaksi paria jauhinkiviä, ham- pun tamppauslaite kuitujen va- nuttamiseen, kolme vasaraa ja messinkiseulaa liidun valmista- miseen sekä kaksi kirvestä bra- silianpuun pilkkomiseen.

Brasilianpuuta käytettiin pu- naisen väriaineen valmistami- seen, siksi sitä kutsuttiin myös nimellä punapuu. Sitä on käy- tetty myös rohdoksena. Tehdas käytti raaka-aineena myös ns. värihiekkää, josta raspaamal- la saatiin jauhetta värjäyskäyt- töön. Siellä valmistettiin myös valkoista liitua niin palana kuin hienoksi tampattua.

Vuonna 1836 valmistui Nummen puolella *luujauho- tehdas*. Luujauho on yksi kaik- kein vanhimmaista lannoitteista ja luultavasti vanhin kaupalli- nen lannoite.

1800-luvun alkupuolella Suomesta myytiin luujauhoa myös ulkomaille muun muassa Englantiin 600 tonnia. Lienee mahdollista, että Julinin luu- jauhotuotetta valmistettiin myös vientitarkoitusta varten. Nykyi- sin tämän tyyppistä tuotetta käy- tetään vuositasolla noin 3500 tonnia Suomessa (ks. [http:// www.elosato.fi/artikkeli.pdf](http://www.elosato.fi/artikkeli.pdf)). Tämä ns. lihaluujauho hyväk- syttiin virallisesti EU:n asetu- k- sella lannoitteeksi vuonna 2006. Luujauhosta valmistetaan myös luuliimaa, ns. kuumaliimaa, jota erityisesti huonekalupu- sepät ovat käyttäneet.

Julinin luujauhotehtaassa oli- vat seuraavat laitteet: yksi ve- siratas, joka käytti valurautais-

ta luunmurskaajaa, kahdeksaa liitutamppia, jauhinkiviä, leik- kuria ja hissiä. Kuten arvata saattaa, luujauhotehdas oli ympäristöhygienian kannalta vai- kea laitos varsinkin kesäkausi- na hajun ja hyönteisten takia.

Tehdasrakennusten lisäksi kosken rannoille syntyi niin va- rasto- ja muita tuotannon aputi- loja kuin työtekijöiden asuinti- loja karjasuojineen. Asukkaita alueella oli Julinin aikana sa- takunta.

Julin uusi padon vuonna 1837 entistä vankkarakentei- semmaksi. Kyseisenä vuonna tavallista rajumpi jäiden lähtö rikkoi hänen aikaisemmin kor- jaamansa kivisen padon. Hän suunnitteli silloin myös teräs- vajjeriin tukeutuvan sillan ra- kentamista yli Halisten kosken. Silta jäi ilmeisesti kuitenkin ra- kentamatta.

Tehtaat kaipaavat lisä- vettä käyttövoimaksi

Julinin tarkoituksena oli laa- jentaa tehdastoimintaa edelleen Halisten kosken alueella. Pul- lonkaulana laajennuksille oli riittävä veden saanti käyttöener- giaksi Aurajoesta. Siksi hän teki suunnitelman vuonna 1824 siitä, että kuivina kausina joh- dettaisiin Aurajokeen lisävetä Loimaalta ja Pöytyältä, mahdol- lisesti Loimijoelta saakka.

Julin perusteli hanketta sillä, että se hyödyttäisi kaupungin muutakin elinkeinoelämää. Li- säksi hän väitti, että näin myös Aurajoen veden laatu parani- si siinä määrin, että kaupun- kilaisten yleinen terveydentil- la kohentuisi. Aurajoen vettä lienee käytetty silloin moneen tarkoitukseen.

Hän oli valmis ryhtymään omalla kustannuksellaan hank- keeseen, mutta edellytti kui- tenkin samalla, että vuokraso- pimusta olisi jatkettu toisella 50-vuotiskaudella aina vuoteen 1924 saakka.

Vuokrasopimuksen jatko- kaudella hän ilmeisesti halusi varmistaa sen, että tehtaiden elinikäiset tuotot olisivat vastan- neet hänen investointejaan. Syystä tai toisesta kaupun- ki torjui ehdotuksen. Sen jäl- keen ilmeisesti myös Julinin halukkuus kehittää Halisten teollisuusaluetta väheni ratkai- sevasti.

Vuokrakausi vaihtuu, laitokset katsastetaan

Vuokra-ajan loppukatselmuk- sessa vuoden 1872 lopulla ilme- nee, että rakennus- ja laitekanta oli säilynyt varsin muuttumatto- mana 1840-luvun jälkeen.

Maarian puolen myllyssä oli viisi niin sanottua ylivesiratas- ta voimanlähteenä. Niiden voi- malla myllyrakennuksen alaker- rassa pyöritettiin halkaisijaltaan metristä ja leveydeltään 20-sen- tistä tahkoa.

Toisessa kerroksessa vesirat- taiden voimasta pyöritettiin 11 jauhinkiviparia. Näistä kuutta käytettiin rukiin jauhamiseen, kolmea ryynien valmistukseen, kahta jauhojen sihtaamiseen. Voima välitettiin jauhinkiville hihnäkäyttöisillä pyörillä, jotka olivat kiinnitetty kahteen vaaka- tasossa olevaan rauta-akseliin.

Myllyrakennuksen ylimmäs- sä kerroksessa oli vielä vesirat-

Apteekkari Erik Julin (1796–1852). Erik Julin oli monialainen liikemies ja vaikuttaja Turussa Halisten teollisuuslaitosten kehittämistyön lisäksi.

taista voimansa saanut ryynien rouhinlaitteisto sekä hissikoneisto.

Myllyyn oli vuonna 1855 rakennettu lisärakennus, jossa oli uutta tekniikka edustanut vesiturbiini. Sillä saatiin turbiinin läpi virtaavan vesimassan liike-energia tehokkaasti käyttöön. Ylivesirattaassa suurempi osa veden koko energiasta valui ikään kuin hukkaan.

Vesiturbiini antoi käyttövoimaa kahdelle toisessa kerroksessa sijainneelle, vehnän jauhamiseen tarkoitettulle kiviparille ja vaakasuoraan toimivalle ryynien valmistukseen käytetylle kiviparille.

Sihtilaitos oli kolmannessa kerroksessa. Siellä oli myös laite vehnän puhdistukseen.

Loppukatselmuksessa todettiin myös Nummen puolen laitoskanta.

Ennen Julinia rakennetussa vanhassa myllyrakennuksessa oli kaksi vesiratasta. Ne antoivat käyttövoimaa kahdelle luiden jauhamiseen tarkoitettulle kiviparille, luujauhosihdille ja hissikoneistolle.

Vuonna 1836 rakennetussa sillanpielessä olevassa ns. survinhuoneessa oli voiman lähteenä yksi vesiratas. Sillä saatiin käyttövoimaa kahdeksasta vasarasta koostuvalle ns. survinlaitteelle, öljymaalin valmistamiseen käytetylle jauhimelle, raspilaitteelle, luunmurskaimelle sekä keinolannoitteiden tekemiseen tarkoitettu sekoi-tinlaitteistolle.

Laitoksessa oli lisäksi erilaisia irtaimia työvälineitä kuten esimerkiksi moukareita, kankia, hakkuja, messeileitä, rautasaksia kivitöihin, viljamittoja sekä vaaka punnuksineen.

Liidun käsittelyyn tarkoitettu survinlaite sijaitsi rakennuksen pohjakerroksessa samassa tilassa kuin vesiratas. Toisessa kerroksessa oli raspinlaite ja luunmurskain. Kolmannessa taas oli keinolannoitteiden valmistukseen tarkoitettu sekoi-tin yksikkö.

Hissikoneisto sijaitsi kolmannen kerroksen yläpuolella.

Sopimus jatkuu – Julin kuolee

Vuonna 1872 Julin uusi vuokrasopimuksen kaupungin kanssa aikaisemmillä ehdoilla kuitenkin niin, että sopimuskaudesta tuli vain 25 vuotta ulottuen vuoden 1899 alkuun. Ilmeisesti vuokravastiketta samalla korotettiin 110 ruistynnyristä 175 tynnyriin.

Erik Julin kuoli kuitenkin jo seuraavana vuonna, jolloin sopimus siirtyi hänen leskelleen. Kun leskikin kuoli, siirtyi vuokraoikeus kauppahuone E. Julin & Co:lle, joka siirsi 1.11.1880 alkaen vuokraoikeuden Halisten myllylaitoksilla vuodesta 1859 toimineelle laitoksen kirjanpitäjälle **Daniel Laurenille**.

Lauren vastasi myllytoiminnaasta aina vuoteen 1894. Julinin alkuperäisen 25-vuotisen vuokrasopimuskauden viimeistä vuosista vuoteen 1899 vastasi **Johan Lindholm**. Hän maksoi puolivuositain vuokransa jo rahana, eikä rukiina tai muuna luontaistuotteena kuten aikaisemmin.

Saha ja höyryvoimaa

Halisten laitosten vuokraoikeus huutokaupattiin seuraavaksi 1.1.1900 alkaen. Vuokra-aika oli 25 vuotta, vuokravastikkeeksi ei enää kelpuutettu luontaistuotetta.

Korkeimman tarjouksen antoi maakauppias **Oskar Rindell** Vehmaalta. Hän sopimus kautensa jäi kuitenkin lyhyeksi, sillä hän ajautui konkurssiin jo seuraavana vuonna.

Vuonna 1901 järjestettiin uusi vuokraoikeuksien huutokauppa. Nyt korkeimman tarjouksen antoivat työnjohtajat **Erik Eriksson** ja **Johannes Forsblom**.

Saatuana vuokraoikeuden he ensi töikseen rakensivat sahan vuonna 1899 puretun Nummen puoleisen myllyrakennuksen paikalle. Nyt käyttövoimana oli vesivoiman lisäksi myös höyryvoima. Saha valmistui ilmeisesti vuonna 1902. Sen yhteydessä oli myös höyläämö ja puusepänerastas.

Vuonna 1904 Eriksson ja Forsblom ryhtyivät kunnostamaan alueen muitakin laitoksia. Suunnitelmien mukaan Maarian Isonmyllyn vesirataat korvattiin vesiturbiineilla, veden puinen juokсутusränni rakennettiin graniitista, kulu-neet myllynkivet vaihdettiin uusiin, asuintalojen kattoja korjattiin sekä vuotava pato tiivistettiin.

Sahan tarina jää lyhyeksi

Seuraavana vuonna Nummen puolen laitoksia kohtasi kuitenkin suuri vahinko. Sahalla syttyi tulipalo 8.6.1905. Sahalaitos, höyläämö, puusepän verstaas, lauta- ja raaka-puuvarakastot, työväen asuinrakennusena käytetty vanha myllärintupa paloivat kaikki mukaan lukien vielä luujauhotehdas. Sahaa ei enää rakennettu uudelleen, joten se ehti toimia vain kolmisen vuotta.

Laitokset olivat vakuutettu ja ilmeisesti tulipalo ei vaikuttanut Maarian puoleisen Isonmyllyn toimintaan. Nämä seikat turvasivat laitoksen toiminnan ja osittaisiin uudelleen rakentamisen tulipalon jälkeen. Vuokraoikeus siirtyi tässä yhteydessä vuonna 1907 yksinomaan Erik Erikssonille.

Luujuhotehtaan kehitys ja ongelmat

Kaupunki päätti rakentaa luujauhotehtaan uudelleen voimassa olevan vuokrasopimuksen puitteissa. Siitä tehtiin kaksikerroksinen tiilinen rakennus, jossa oli puinen ylinen.

Luujuhon valmistusprosessiin kuuluivat luiden murskaus, murskeen keitto rasvojen erottamiseksi, kuivaus, jauhaus sekä viimeisenä vaiheena säkitys.

Päälaitteistot olivat luunmurskain, höyrypannu, luunkeitto-kattila, ja vesiturbiini. Laitteiston toimitti Vulcanin konepaja. Laitoksen kapasiteettina oli 2,5 tonnia päivässä työpäivän kestäessä kymmenen tuntia.

Laitteistoa ei saatu kuiten-

kaan kunnolla toimimaan muun muassa siksi, että pölysi häiritsevästi ja kuivaus ei tapahtunut riittävän tasaisesti.

Nämä vaikeudet johtivat pitkään vahingonkorvausoikeudenkäynteihin vuokraajan, kaupungin ja laitetoimittajan välillä. Asiaa selviteltiin oikeudessa vielä vuonna 1915.

Uusi silta valmistuu

Julinin aikana Halisten kosken aikana oli rakennettu ns. väli-aikainen silta kosken yli, joka käytännössä purettiin aina jäiden lähdön aikaan.

Uuden sillan rakentamiseen ryhdyttiin Erikssonin aikana vuonna 1913. Silta toteutettiin kosken ympäröivien kyllien aloitteesta ja tarpeista. Kiinteä puusilta perustettiin neljälle kiviarkulle.

Vesilaitos muuttaa Halisten aluetta

Turun Vesilaitos muutti Halisten koskelle Erikssonin vuokrakauden aikana. Vuonna 1903 valmistuneesta Kaarningon pohjavesilaitoksesta saatava vesimäärä osoittautui nimittäin varsin pian liian vähäiseksi. Kaupungin oli turvauduttava pintaveden käyttöön raakavetänä. Pintavettä taas oli riittävässä määrin saatavissa vain Halisten kosken yläpuolelta.

Eriksson kuoli vuonna 1921, jonka jälkeen hänen leskensä vastasi laitosten toiminnasta vuoden 1926 loppuun eli sopimuskauden päättymiseen asti.

Vesilaitosta alettiin rakentaa vuonna 1922. Se valmistui seuraavana vuonna. Vähitellen tämä muutti koskialueen luonnetta hyvin merkittävästi.

Veden laatuun ja määrään alettiin kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota. Vesilaitoksen henkilökunnan muuttaminen vesilaitoksen läheisyyteen muutti joen Nummen puoleista asutusta merkittävästi. Artikkelini KoroiSet 1/2009 lehdessä kertoo laajemmin vesilaitoksen vaiheista.

Kun myllyille haettiin uutta vuokraajaa Erikssonien jälkeen, Vesilaitos esitti huolensa myllylaitos-

Erik Julinin isän asessori, apteekkari John Julin senior (1752–1820) hautaumuistomerkki Maarian kirkon hautausmaalla. John Julin muutti Ruotsista Oulun kautta Turkuun vuonna 1814 apteekkariksi nykyisen Kauppatorin apteekkiin. Hänen jälkeensä hänen nuorempi poikansa Erik Julin otti apteekin hoitoonsa. Mainittakoon, että John Julin on ollut merkittävä farmasian alan kehittäjä Suomessa. Hänellä oli mm. nykyisen Kiinanmyllynkadulla alueella mylly, jossa jauhettiin lääketarkoituksiin ja vientituotteeksikin kiinankuorta. Lisäksi hän perusti Turkuun myös kasvitieteellisen puutarhan. Hänen vanhempi poikansa, apteekkari, vuorineuvos Johan Jakob von Julin (1757–1853) oli hyvin merkittävä teollisuusmies. Hänen tyttärestään Helena von Julinista tuli Carl Gustaf Mannerheimin äiti.

Lähteet: Turakka, Hannu (1989): Turun Kauppatorin apteekki. Suomen vanhin apteekki, ja Wikipedia.

Dmitri Ovchinnikov

ten vaikutuksista. Pelättiin, että veden runsaampi juoksumus Halisten koskella kasvattaisi pumpausenergian tarvetta.

Erityistä huolta kuitenkin aiheuttivat luujauholaitoksen tuottamat ympäristöongelmat. Raakaluovarastot houkuttelivat kesäisin suuria kärpäsparvia, mikä muodosti samalla terveysriskin. Lisäksi laitos tuotti hajuhaittoja.

Luujuhotehtaan loppu

Vesilaitoksen kannanottojen seurauksena myllylaitosten uusi vuokraaja **Niilo Särvä** antoi lupauksen siitä, että luujauhotehdas muutettaisiin jauhomyllyksi. Näin ei kuitenkaan aivan käynyt.

Särvä siirsi luujauhotehtaan vuokraoikeuden vaaturimestari **Emil Lindgrenille** ja insinööri **Alfred Zsharnackille**, jotka muuttivat laitoksen loppuun raaka-aineena käytettäväksi tekovillan valmistuslaitokseksi.

Luujuhoholaitoksen laitteet siirrettiin soveltuvin osin Maarian puolen jauhomyllyn käyttöön. Tämän uuden laitoksen elinaika jäi lyhyeksi, sillä se paloi vuonna kesällä 1929 kiviseiniä lukuun ottamatta

maan tasalle.

Sitä ei enää rakennettu uudelleen, vaan kasvava Vesilaitos sai käyttöönsä koko kosken Nummen puoleisen rannan.

Tulipalo päättää myllylaitosten historian

Vuoden 1928 alussa Särvä luovutti jauhomyllyjen vuokraoikeuden **Niilo Paatoselle** Nummen kylästä. Hän hankki Maarian myllyyn kaksi uutta vesiturbiinia huonokuntoisten vesirattaiden tilalle.

Paatonen osallistui kosken sillan uusimiseen yhdessä Halisten kyläläisten kanssa vuonna 1930. Silta tehtiin silloisen kaupungininsinöörin laatimien piirustusten pohjalta rautabetonipalkkiseksi.

Lisäksi Paatonen uusi myllyn laajan katon. Asfalttihuopa korvattiin samalla tiilikatteeksi. Tähän hankkeeseen hän sai avustusta kaupungilta ja samalla vuokra-aikaa pidennettiin vuoden 1946 marraskuuhun saakka.

Halisten kosken yli 600-vuotinen myllylaitoshistoria päättyi 6.11.1942 yöllä tulen tuhotessa Maarian puoleisen myllylaitoksen.

Veden saannin turvaamiseksi Vesilaitos edellytti, että uutta vettä käytävää myllyä alueelle ei enää rakenneta.

Vesimyllyt olivat muutenkin tulleet tiensä päähän. Niiden kapasiteetti oli yksinkertaisesti liian pieni höyrymyllyihin verrattuna.

Timo Leinonen

Lähteitä

Nikula, Oskar (1972): *Turun kaupungin historia 1809–1856*
Toropainen, Veli-Pekka (1998): *Aurajoen Halisten kosken historiaa. Teoksessa Stenroos, Marko & Toropainen, Veli-Pekka & Vallin, Jussi (1998): Turkulaisen veden pitkä matka Halisten koskelta Turun keskuspuhdistamolle. Turun vesilaitoksen juhla-kirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. S. 11–52.*

Internet-lähteitä

Selenius, Hannele, & Virtanen, Timo J. & Komulainen, Martti. (2003): Muistojen myllyt. Aurajoen myllyjen arkea aikalaisten kokemana. Aurajokisäätiö 2003. Ks. http://www.aurajoki.net/Pdf/muistojen_myllyt.pdf : Wikipedia useammasta kohteesta. ks. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Etusivu>

Dmitri Ovchinnikov

Halisten teollisuusalueen näkymiä Julinin ajan jälkeen 1900-luvun alussa pienoismallilla esitettynä. Etualalla näkyy Nummen puolella sijainnut luumylly. Myllyltä lähtee siltä Maarian puolelle Aurajoen ja kallioon louhitun vesikanaalin erottamalle saarekkeelle. Maarian puoleinen mylly Isomylly lisärakennuksineen on iso punainen rakennus luumyllyä vastapäätä. Kaukaisimpana näkyvä keltainen rakennus on asuinrakennus, nykyinen Myllärintupa, jossa kuvan aiheena oleva pienoismalli on nähtävillä. Pienoismallin on tehnyt Elina Kairavuo vuonna 2002. Pienoismallin omistaa Aurajokisäätiö.

17 tunnin uurstuksen jälkeen huipulla Irina Nordman, Jarkko Virtanen ja Jukka Piekkari.

Muita kiipeilijöitä Aiguille du Midillä.

Mont Blancin valloittaja

Turun vesilaitoksen toimitusjohtaja Irina Nordman toteutti pitkäaikaisen haaveensa viime kesänä ja kiipesi Euroopan korkeimman vuoren Mont Blancin huipulle. Irina halusi jo pikkutyttönä kiivetä jokaiselle kukkulalle ja nähdä kauas. Mont Blancin valloitus ei enää ollutkaan lasten leikkiä.

Mont Blanc on Alppien korkein huippu (4810,90 m), joka sijaitsee Italian ja Ranskan rajalla Ranskan puolella. Mont Blancille pääsee nousemaan Chamonixin hiihtokeskuksesta. Italian puolella lähin keskus on Courmayeur. Suositettu näköala Mont Blancille sijaitsee Aiguille du Midin huipulla (3842 m), jonne pääsee köysihissillä Chamonixista. Ensimmäisen kerran Mont Blancin huipulle kiipesivät Jacques Balmat ja Michel Paccard 8. elokuuta 1786. Ensimmäisenä naisena huipulle nousi Marie Paradis vuonna 1808.

Vuoren huipulle nousee vuosittain tuhansia kiipeilijöitä, mutta sään nopeat vaihtelut ovat suuri riskitekijä, joten valloitukseen täytyy valmistautua huolella. – Suurin osa kiipeilijöistä oli meitä nuorempia keskieurooppalaisia, jotka ovat tottuneet korkeaan ilmanalaan, kertoo Irina Nordman.

Elokuussa 2009 matkalle lähtivät Turun kaupungin apulaiskaupunginjohtaja **Jarkko Virtanen**, Irina Nordman, Helsingin veden toimitusjohtaja **Jukka Piekkari** ja hänen pitkäaikainen vaelluskaverinsa **Mauri Routio**. Mont Blancin valloitus oli alunperin Jarkko

Virtasen idea. Tarkoitus oli fyysisen kunnon systemaattinen kohottaminen, jonka loppuhuipentumana olisi Mont Blancin valloitus. Ensimmäisellä matkalla 2008, hieman toisella ryhmällä, valloitus ei onnistunut huonon sään takia ja ryhmä joutui palaamaan takaisin alas 4000 km korkeudesta.

Säätietojen seuraaminen on elintärkeää kiipeilijälle, ja viime vuonna heikko ranskan taito haittasi niiden ymmärtämistä. Irina aloittikin ranskan kielen opinnot ymmärtääkseen sääennusteet. Tällä kertaa Jukan Luxemburgin vuosina hankkima hyvä ranskan taito auttoi huomattavasti.

Toinen yritys

– Olimme viisastuneet ensimmäisestä kerrasta. Toisella kerralla lensimme lähemmäs ja haimme sellaisia majoitus-

paikkoja, jotka sijaitsivat korkealla, jolloin ohueen ilmaan tottuu nukkuessaankin. Tiesimme myös paremmin miten varustautua.

Toinen vakava uhka sään vaihteluiden lisäksi on vuoristotauti. Se on hapenpuutteesta johtuva tila, joka aiheutuu nesteiden kertymisestä keuhkoihin ja aivokudokseen. Pahimmassa tapauksessa vuoristotauti johtaa kuolemaan kuuden tunnin kuluessa ensimmäisistä oireista. Oireet alkavat tavallisimmin 12–24 tunnin kuluttua vuoristonsun jälkeen. Tavallisia oireita ovat päänsärky, pahoinvointi, oksentelu, tasapainohäiriöt, sekavuus, hengenahdistus, veriset yskökset ja unettomuus. Kenttäoloissa ainoa toimiva hoito on paluu alemmas. Vuoristotautia voi torjua nousemalla vuoristossa kyllin hitaasti, peukalosaantona on enintään 300 metrin nousu päivässä 3600 metrin jälkeen.

Irian ryhmä tiesi nämä riskit ja ensimmäiset päivät he totuttautuivat korkealla oloon ja edellisen vuoden tapaan harjoittelivat jäätiköllä jääkengillä kulkemista ja köysillä liikkumista. – Siellä on turvapaikkoja harvassa, ja ne etapit ovat ohuessa ilmanalassa raskaita. Pitää tunnistaa oma kestävyytensä, koska mahdollisuudet kääntyä takaisin ovat rajalliset. On sa-

nottava, jos ei jaksa jatkaa matkaa. Muuten on riski, että koko ryhmä menettää henkensä.

Matka huipulle alkaa

Tälläkin kertaa ukkosmyrskyt panivat suunnitelmia uusiksi, ja matkaan jouduttiin lähtemään varhaisemmassa vaiheessa kuin oli tarkoitus. Alku on lappimaista vaellusmaastoa. Sen jälkeen on varsin raskasta kallio-kiipeilyä lähes suoraan ylöspäin 600 metriä. Loppuharjanne on jyrkkää jääkiipeilyä. Alussa ei ollut vaikeita paikkoja, mutta kantamukset ja ohut ilma väsyttivät. Mont Blancilla tuulee aina ja aurinko ei lämmitä niin korkealla. Hypotermian vaara on suuri, jos ei ole oikeat va-

rusteet. Nousua huipulle tehtiin kolmena päivänä yhteensä 17 tuntia. Välillä yövyttiin levähdyspaikoilla makuupusseissa. – Tähtihetki oli perjantaiamuna, kun seisoi Mont Blancin laella. Oli kaunis, kuulas, aurinkoinen aamu, ja sieltä näkyi kauas. Sitä vuoristomaisemaa oli silminkantamattomiin. Kyllä tuntui hienolta.

Alastulo voi olla kohtalokas

Ryhmä oli huipulla vain puolisen tuntia, sitten oli lähdettävä takaisin alas. Keskittyminen saattaa kuitenkin herpaantua tässä vaiheessa, kun tavoite on saavutettu.

– Laskeutuminen oli todella raskasta. Kun alas tultiin pitkään raskaiden kantamusten kanssa, alkoivat meiltä voimat loppua. Lisäksi luulimme menneemme harhaan. Selvisimme juuri ja juuri ennen yötä turvapaikkaan. Kun lopulta pääsimme päättöpisteelle likaisina, haisevina ja lopenuupuneina eräs pikkutyttö kysyi: ”Missä te kävitte kävelyllä?”

Moisen urakan jälkeen tekee mieli kysyä, että mikä on seuraava tavoite, vai riittikö Euroopan huipun valloitus? – Kilimanjarosta (Afrikan korkein huippu 5895 m) on ollut puhetta, mutta onhan esimerkiksi Itä-Euroopassa muitakin mielenkiintoisia kohteita. Saa nyt nähdä... vastaa Irina.

Teksti: Ann-Christin Antell

Kuvat: Jarkko Virtanen ja Jukka Piekkari

Mont Blanc Le Prarionilta nähtynä.

PARTURI KAMPAAMO

Pummatukka

Pukin konttiin suositut
Volumizen matkaraudat 25 €!

Muista myös
lahjakortilla!

Kiitän asiakkaitani
kuluneesta vuodesta!
Hyvää Joulunaikaa &
Onnellista Vuotta 2010!

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02-2370 656

Tukku-Invest Ky

Orikedonkatu 4
041 504 7792
ark. 8–16

Rakennustarvikkeita

rakennusmuovi	43 €
tervaperi	12 €
alusgate	33 €
saneerauslaasti	10 €
lattiatasoite	8 €
alupaperi	12 €
keittiöhanat	40 €

Koneita ja laitteita
Ynnä paljon muuta

Etsitkö kotia?
klikkaa uusi sato.fi

Ann-Christin Antell

Halisten asumisoikeusasunnoissa on isot ja viihtyisät pihat.

Turun Kaavoitusosaston tietojen mukaan Halisissa on asuntoja 1679 kappaletta, joista 1000 asuntoa on kerrostaloissa ja rivi- ja pientaloissa 679 kappaletta. (Tilasto vuodelta 2005). Varsinais-Suomen asumisoikeus Oy:llä on Halisissa kahdeksan yhtiötä ja Röntämäessä yksi. Lisäksi Halisissa on TA-asuntojen asumisoikeusasuntoja vähäisessä määrin. Kaikenkaikkiaan Halisissa ja Röntämäessä on n. 300 asumisoikeusasuntoa.

Asumisoikeusasuminen on vaihtoehto omistus- ja vuokra-asumisen rinnalla. Yleensä asumisoikeuden valitsevat nuoret ensiasunnon hankkijat ja perheen perustajat, ja useasti myös eläkeläiset. Ennen asunnon saamista on haettava asunnon sijaintikunnan asuntotoimistosta järjestysnumero. Mikäli samasta asunnosta on

kiinnostunut useampia hakijoita, saa pienimmän numeron haltija asunnon.

Vason asumisoikeusasunnon saa henkilö, jolla ei ole Turun seudulla asumistarpeen tyydyttävää omistusasuntoa tai riittävästi varallisuutta sen hankintaan. 55 vuotta täyttäneillä ei ole tarve-ehtoa, eikä varallisuusrajoja. Tämä mahdollis-

taa esim. sen, että 55 vuotta täyttänyt voi laittaa omakotitalonsa vuokralle ja asua asumisoikeusasunnossa. Tämä on varteennotettavaa, jos esim. ei enää jaksaa hoitaa kiinteistöään, mutta ei halua sitä myydäkään. Sekin on mahdollista yli 55-vuotiaille, että asuu asumisoikeusasunnossa ja sen lisäksi omistaa kesäasunnon tai osakkeen. Yleisestikin normaalilla kesämökillä, veneellä tai muilla kulkupeleillä ei ole merkitystä nuoremmankaan hakijan varallisuutta arvioitaessa.

Asunnon kokoa ei rajoiteta, eli tuleva asukas voi hakea suoraan asuntoa, joka vastaa esimerkiksi suunnitellun per-

heen tarpeita. Hakijan tulee olla täysi-ikäinen. Asukas maksaa 15 prosenttia asunnon hankintahinnasta ja loppu rahoitetaan valtion lainalla. Tämän jälkeen asukas maksaa käyttövastiketta, joka kattaa lainanhoito- ja kiinteistönhoitokustannukset. Sijoitetun asumisoikeusmaksun saa takaisin rakennuskustannusindeksillä tarkistettuna, jos haluaa luopua asumisoikeudestaan.

Vason kohteissa on yleensä 40 vuoden laina-aika. Asukkaat lyhentävät velkaa vastikkeessaan. Kun kohteet täyttävät 20 vuotta, niihin on tehtävä jonkinlainen uudistus. Nyt ensimmäiset Vason kohteet alkavat olla siinä iässä. Toimitusjohtaja Pekka Peltomäen mukaan Vaso on yhtä kuin asukkaansa, joten korjausten laajuudesta on sovittava yhdessä asukkaiden kanssa.

Asumisoikeusasunnnot rakennettiin Halisiin laman ansiosta

Vason toimitusjohtaja **Pekka Peltomäen** mukaan 1980-luvun lopussa Halisiin kaavoitettiin laaja alue rivitaloasutusta varten. 1990-luvun alussa koitti kuitenkin lama ja rakennuttajat eivät pystyneet rakentamaan Halisten tonttimaille. Sen sijaan rakennettiin valtion korkotukilainarahalla asumisoi-

keusasuntoja. Asumisoikeuslaki tuli voimaan Suomessa 1990 ja Turun ensimmäinen asumisoikeuskohde valmistui Kuohukuja 2. Halisiin 13.12. 1991. Lähitulevaisuudessa Halisiin eikä Röntämäkeen ole tulossa uusia asumisoikeusasuntoja, koska kaavoitettu maa on jo rakennettu.

Viiden vuoden tauon jälkeen asumisoikeuskohteiden rakentaminen on jälleen alkanut. Uusiin kohteiden rakentaminen oli pitkään jäissä, koska valtion rahoitusjärjestelmän lainaehdot kiristyivät 2000-luvun alkuvuosina. Toisena syynä oli lainojen korkotason pysyvä aleneminen ja rakentamisen alkaminen omistus-asuntopuolella. Nyt taloudellinen tilanne on jälleen toinen. Uusia kohteita on tulossa Raisioon, lisäksi on suunnitteilla, mutta vahvistamattomia kohteita Turkuun ja Kaarinaan.

Asukastytyväisyyskyselyjen mukaan asukkaat ovat kokeneet tä-

män asumismuodon hyviksi puoliksi sen, että pienellä pääomalla pääsee kiinni turvattuun asumismuotoon. Asuntojen kunto ja varustelu, sekä kiinteä nettiyhteys ovat saaneet kiitosta. Huonoista puolista keskeisimmäksi asukkaat ovat nostaneet tuotteen liian korkean hinnan, mutta Pekka Peltomäen mukaan rinnastettaessa samalaatuiseen tuotteeseen asumisoikeusasunto on kilpailukykyinen.

Ann-Christin Antell

Pekka Peltomäki

Asumisoikeusasuntojen asukkaat ovat olleet tyytyväisiä asuntojen kuntoon ja varusteluun.

Dmitri Ovchinnikov

Vanhempainyhdistyksen ideoima ja tukema heppakerho on osa Paimalan koulun henkeä. Koulun oma maskottihevonen vierailee kerhotapaamisissa säännöllisesti.

Paimalan koulu on kokoaan suurempi asia

Pikkuinen Paimalan koulu Metsämäessä on turvallinen maalaiskoulu vain kivenheiton päässä kaupungin keskustasta. Koulu on enemmän kuin opinahjo: se on myös harrastuskeskus, tärkeä yhdistäjä haja-asutusalueella. Pienessä kouluyksikössä yhteisöllisyys kukoistaa ja kaikki tuntevat toisensa.

Koulu yhdistää niin oppilaat kuin vanhemmatkin. Aktiivinen vanhempainyhdistys on tutustuttanut monet perheet

toisiinsa, ja onnistunut osaltaan luomaan Paimalan yhteisöllisen hengen.

Suurin jokavuotinen pon-

nistus ovat keväiset pääsiäismyyjäiset, joiden suosio jaksaa yllättää joka vuosi uudestaan. Pieni koulu on pullistellut liitoksissaan, ja kauppa on käynyt kuumana. Myyjäisten suojelijana ja maskottina on ollut jo useana vuonna Metsämäessä itsekä asuva Föriäjä **Markku Heikkilä**.

– Myyjäisiä valmistellaan

aina suurella innolla ja motivaatiolla. Koululaiset ovat askarrelleet ja valmistaneet myytävää yhdessä vanhempien ja opettajien kanssa, kertoo Paimalan koulun opettaja **Outi Mäkinen**. – Tämä on ollut luontevaa yhteistyötä koulun ja kodin välillä.

Myyjäisten tuotolla on järjestetty oppilaille retkiä ja kerhoja. – Kevätretket ovat suuntautuneet muun muassa Linnanmäelle, Ateneumiin, Heurekaan, Särkänniemeeseen, Suomenlinnaan, Maatalousmuseo Sarkaan ja Iittalan lasitehtaalle, Outi Mäkinen listaa.

Vanhempainyhdistys on jakanut koululaisille vuosittain myös Kevätkukka-stipendin. Oppilaat ovat itse saaneet äänestää keskuudestaan hyväkäyttöksisen tunnustuksen saajan. Yhdistys on lisäksi ollut mukana kunnostamassa koulun pihaa. – Kukkapenkki, hiekkalaatikko ja penkkejä on rakennettu, opettaja kertoo.

– Vanhempainyhdistyksen toiminta on ollut hieno lisä tavalliseen koulutoimintaan: ikään kuin kuorutus piparkakkutaloon! On ollut hyviä toimia opettajana Paimalassa, kun kaikki ovat puhaltaneet yhteen hiileen lasten hyväksi, Outi Mäkinen kiittelee.

Paimalan koululla on oma maskottihevonen

Paimalan koulu on raviradan ja hevosklinikan naa-

purissa. Koululaisista moni onkin heppahöperöitä. Vanhempainyhdistyksen ideasta alkoi koululla vuonna 2005 kokoontua hevosharrastajien oma kerho. Syksystä 2008 alkaen kerhon ohjaksiin tarttui luokanopettaja **Hanna Kuivala**, jonka ansiosta kerholaiset saivat oman maskottihevosen, Tompan. Tompan kanssa on saatu harjoitella hevosenhoitoa ja kokeilla ratsastustakin.

Hevoskerho on ainutlaatuinen, vastaavaa ei muualta Suomessa ole. Se onkin herättänyt innostusta myös Paimalan ulkopuolella. Aktiivisia kerholaisia käy muun muassa Moisiosta, ja onpa mielenkiinto herännyt aina Haarlan koulussa asti. Kerho onkin avoin muillekin kuin Paimalan koulun oppilaille.

Vanhempainyhdistyksellä on uusi puheenjohtaja

Vanhempainyhdistyksen ruoriin tarttui vastikään **Minna Markkula**, kolmen paimalalaisen koululaisen äiti. – Tehtävä on mielenkiintoinen mutta haastava. Toivon pystyväni pitämään vanhempainyhdistyksen toiminnan edelleen yhtä aktiivisena. Kouluun tulevien uusien oppilaiden vanhemmat ovatkin lämpimästi tervetulleita mukaan toimintaan!

Minna Markkula kertoo

Paimalan koulun ympäristössään synnyttäneen yhteisöllisyyden olevan kaupunkiolosuhteissa ainutlaatuista. – Joku minua viisaampi on sanonut, että lapsi tarvitsee sekä siivet että juuret. Paimalan koulu pystyy tarjoamaan näitä kumpaakin.

– Yhteisöllisyys kasvattaa juuret. Koulu on alueen miltei ainoana palveluna todellinen perheitä ja alueen asukkaita yhdistävä tekijä. Tutustuminen on luontevaa koulun kautta. Alle kouluikäiset sisarukset kasvavat jo pienistä osaksi yhteisöä, ja jo alakouluiän ohittaneetkin käyttävät muun muassa koulun yhteydessä olevaa luistelukenttää. Samoin alueen yritykset osallistuvat mielellään yhteistyöhön koulun järjestäessä erilaisia tapahtumia. Paimalan koululla on myös hyvät mahdollisuudet antaa lapsille ”siivet”, sillä pienien opetusryhmien ansiosta jokainen lapsi tulee huomatuksi.

– Paimalassa toteutuu käytännön tasolla ”koko kylä kasvattaa” -ideologia, sillä lasten, vanhempien, naapuruston, opettajien ja jopa koulun talonmiehen tunteissa toisensa kaikki kanssa käyminen on helpompaa ja monet ongelmatkin jäävät syntymättä, Minna Markkula kiittelee.

Virpi Lummevu

terveydeksi!

Flunssaviruksella sikainfluenssaa vastaan?

Tässä päivänä muutamana on tultu ru-pateltua sikainfluenssasta useammankin turkulaisen tutkijan kanssa. Viisaita miehiä ja naisia kaikki tyynni! Ja mikäpä juttellessa, kun Turku on mikrobien ja immuunivasteen tutkimuksen Mekka Suomessa. Muualta Suomesta ei löydy vastaavantasoisia kertymää alan asiantuntijoita. Ja maailmanmainettaikin näillä tietäjillä on. Mutta eipä kehuta liikaa.

Viime aikoina on julkisuudessa niin Suomessa kuin myös muualla maailmalla pohdittu, että voiko nuhakuumevirus estää sikainfluenssaviruksen tarttumisen. Polemiikki lähti liikkeelle ruotsalaisten tutkijoiden esittämästä tutkimustuloksesta.

Elokuussa Tukholman väestössä laajalti levinnyt nuhakuume eli tavallista flunssaa aiheuttava rinovirus näytti estävän sikainfluenssaviruksen leviämisen. Kun rinovirus väistyi elokuun lopussa, alkoi sikainfluenssavirus levitä. Ranskassa Lyonin yliopiston tutkijat havaitsivat täsmälleen saman ilmiön. Rinovirus liikkui Etelä-Ranskassa syys-lokakuussa. Ja sikainfluenssa rämähti päälle vasta rinoviruksen väistyttyä lokakuun lopussa.

Jo pitkään on tunnettu interferoni-niminen valkuaisaine, jota virustartunnan uhriksi joutuneet limakalvomme solut erittävät. Interferonien yksi tarkoitus on estää virusten kasvua. Jo lääkäriskoulussa opetettiin, että interferoni estää kahden hengitystieviruksen yhteiselon. Eli ei siis kahta virustautia samaan aikaan.

Toisaalta, oli räkätauti minkä tahansa viruksen aiheuttama, jo räkä itsessään estää kohtalaisen hyvin toisten virusten pääsyn limakalvolle. Joskus räkää on niin paljon, ettei edes ilma kulje nenän läpi. Miten sitten uusi virus!

Kiehtovaa olisi kuitenkin ajatella, että voisimme kesyttää flunssaviruksen torjumaan influenssavirusta? Olisiko tässä uusi ase tulevien, ehkä vaarallistenkin influenssapandemioiden torjuntaan?

Hienossa teoriassa on pari ongelmaa. Tiedetään, että kiltillä kuullostava rinovirus – suomeksi nenävirus – voi aiheuttaa hankaliakin tauteja, jopa keuhkokuumeen. Lisäksi sitä on useammankin tutkimuksen perusteella veikkattu astman aiheuttajaksi. En ainakaan tällä tiedolla ryhtyisi sitä noin vaan levittelemään tai tartuttamaan. En, vaikka virus

muunnettaisiin kiltimmäksi.

Lastenlääkärit ja virologit julkaisivat viime keväänä tutkimuksen, jossa parilta sadalta nuhakuumeesta sairastavalta turkulaislapselta kerättiin virusnäyte. Lähes kaikilta löydettiin joku virus. Rinovirus peräti 71 prosentilta lapsista. Mutta, mutta. Neljäsosalta lapsista löydettiin kaksi virusta samaan aikaan ja kuudelta prosentilta löydettiin peräti kolme tai neljä virusta yhtäkaaa. Ja juuri rinovirus löydettiin useasti samaan aikaan muiden virusten kanssa.

Nämä tutkimukset näyttäisivät potkivan ”yksi virus kerrallaan” – teoriaa vastaan. Enpä siis ihan heti uskoisi, että rinovirus selättää sikainfluenssaviruksen.

Useampi yskivä ja räkivä potilas on viime viikkoina kysynyt, että onko tämä se sikainfluenssa. Ja lääkäri on sanonut, että saattaapi tuo olla. Mutta varmuutta ei ole saatu. Testejä kun ei tehdä kuin harvoille ja valituille.

Jo yli 20 vuoden ajan lääkärin unelmani on ollut saada laite, jonka avulla jokaisesta nuhanenestä ja kröhäisestä potilaasta saataisiin nopeasti ja halvalla määrättyä, mitä kaikkia viruksia ja bakteereita nielusta, nenästä tai ysköksestä löytyy. Näin tiedettäisiin heti mitä tautia kukin sairastaa.

Tällaisia kaikki pöpöt tunnistavia laitteita testataan kuumeisesti. Ja näyttää siltä, että tällainen unelmalaite voisi tulla jopa Turusta. Laitteilla on saatu lupaavia tuloksia. Joudumme kuitenkin vielä kotvan odottamaan. Mutta miten se vanha, kokenut lääkäri sanoikaan pari tuntia odotushuoneessa istuneelle potilaalle: ”Kuulkaa rouva, hyvää kannattaa aina odottaa.”

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on Röntämäessä asuva lääkäri ja professori.

Sakari Forsman 9 v.

Toivotamme Hyvää Joulua!

Avoimma ma–pe 9.00–18.00
la 10.00–15.00
Hämeentie 24, puh. 276 47 40
Runsaasti maksutonta paikoitustilaa

Turun Nummenmäen Apteekki
Nummisbackens Apotek

www.nummenmaenapteekki.com

WIKLUNDIN
APTEEKKI

Turun
KOTIPESULA

Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula

Ruunikokatu 3

Orikedon postin vieressä

Puh. (02) 238 7799

www.turunkotipesula.fi

kari.karppelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Hyvää Joulua!

Joutsen
Apteekki

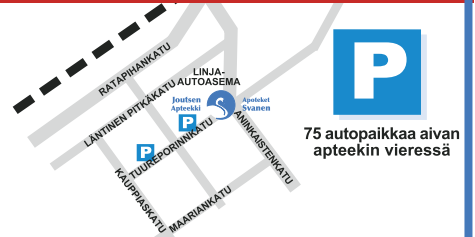
Apoteket
Svanen

Aninkaistenk. 18, linja-autoaseman vieressä, 02 275 2200

ma-pe 8.30-19.00, la 9.00-15.00

Runsaasti pysäköintitilaa aivan vieressä

www.joutsenapteekki.net

75 autopaikkaa aivan apteekin vieressä

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappaletavarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormaus • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku

Puh. (02) 2539 331

Saat parhaat keinot
työhyvinvoinnin ylläpitoonAutamme tehostamaan ja
motivoimaan työyhteisöäsi

Veritaksen työhyvinvointipalveluilla parannat työntekijöidesi jaksamista. Kun työntekijä voi hyvin, pienenee myös sairauspoissaolojen ja ennen aikaisen eläköitymisen riski. Palvelumme avulla panostat yksinkertaisiin asioihin, joilla saat selkeitä kustannussäästöjä.

Soita ja kysy lisää,
Timo Larkela
044 015 1515

Uusi kohteemme Jaaninpuistossa

Ennakkomarkkinoinnissa

AS OY TURUN AHOKAUNOKKI

on neljäs Jaaninpuistoon rakennettavista yhtiöistä. Kohde sijaitsee uuden Tähtimökadun varrella, keskusta-alueen itäpuolella, pientaloalueen reunalla. Uudet kodit ovat valoisia, avaria ja toimivia ja sopivat erikokoisille perheille.

Tontille rakennetaan viisi rakennusta, joissa huoneistoja on yhteensä 19 kpl. Kaksi rakennusta toteutetaan ns kytettyinä asuintoina ja kolme rivitaloina. Kaikki rakennukset ovat kaksitasoisia. Asuntokohtainen puoliämmin varustotila on sisäänkäynnin yhteydessä. Kohteen rakentaminen alkaa mahdollisesti keväällä.

Huoneistotyytit ja hinnat alkaen			
3h+k+s	87,5 m²	mh. 153.100	vh 240.600
4 h+k+s	88,0 m²	mh. 158.400	vh 246.400
4 h+k+s	98-99,5 m²	mh. 166.600	vh 264.600
5-6h+k+s	118 m²	mh. 200.600	vh 318.600

Tervetuloa
uuteen kotiin!

asunnot.fi

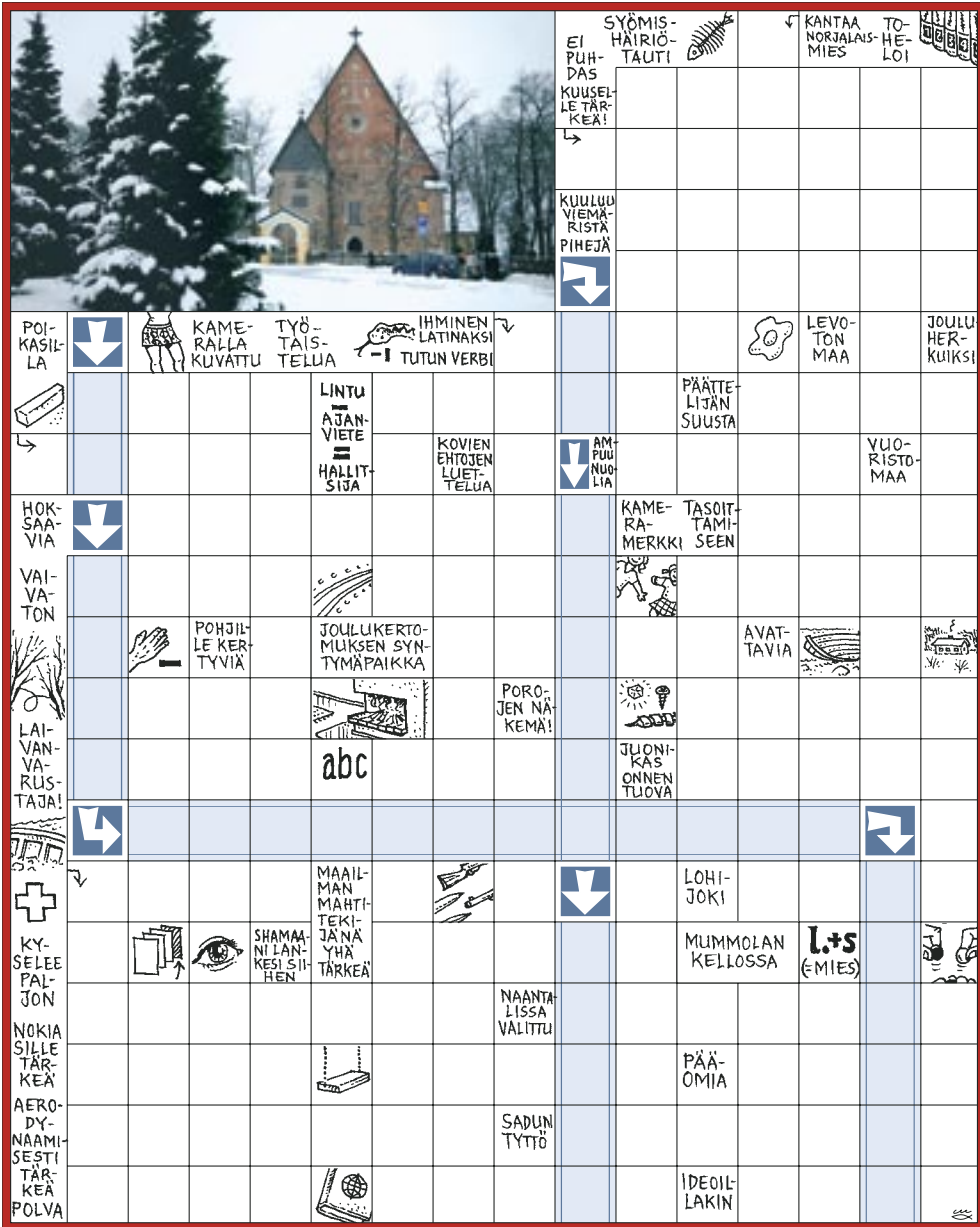
Puheluhinnat 020-alkuisiin numeroihin ovat:
lankapuhelimesta 8,21 snt/puhelu + 6,9 snt/min tai
matkapuhelimesta 8,21 snt/puhelu + 16,9 snt/min
(sisältäen alv 22 %).

Palmberg TKU Oy
Rauhankatu 11 A, 20100 Turku
Asuntomyynti palvelee ark. 9.30-16.00
Puhelin: 02071 58888
Faksi: 02071 58891
S-posti: asuntomyynti@palmberg-tku.fi
www.palmberg-tku.fi

LEMMINKÄINEN-KONSERNI

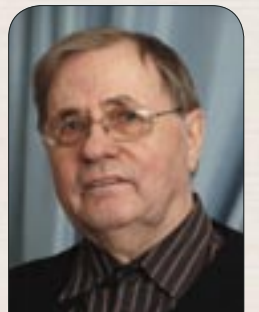
Ristikon laatija: Erkki Kiiski

Ristikön oikea ratkaisu löytyy osoitteesta www.koroinen.fi

Toisin kuin edellisessä KoroiSet-lehden Aikakoneessa mainittiin, ei Hamaron Isotalon navettaa purettu 1970-luvun alussa, vaan vasta 1980-luvun alussa, jolloin Turun kaupunki puratti ja huutokauppasi sen.

Pääsin työhaastatteluun Saagaan. Siellä oli todella hienoa, upea verho jonka taakse voisi piiloutua vaikka päiväksi ja katsella vilinää jos ei nukuta. Saagas-
sa minulla riittäisi tosi paljon hommia, hienoja kirjataloja ja luokkuja ja tuoleja ja
renkaita ja ihan oikea ilmalaiva. Loistaakohan aurinko yölläkin? Miten selviäi-
sin arabiankielisten kirjojen satuolentoista? (Jos et tiedä missä ja kuka on

*Aulis Katajamäki
on syntyperäinen
Halislainen ja asu-
nut täällä 70 vuotta.
Nykyään hän asuu
Uittamolla.*

Aulis Katajamäki

Maikku

Aino-kuoro suorassa tv-lähetyksessä Pasilan studiolla.

Ainot virittävät joulutunnelmaan

Turkulainen Aino-kuoro sijoittui neljän parhaan joukkoon Suomen Paras Kuoro 2009 -kilpailussa. Tv-ohjelman myötä yhtenäisestä soinnista ja ilmaisuvoimasta kehutut laulajat saivat kaipaamaansa näkyvyyttä – nyt Aino tunnetaan ympäri Suomea!

Kevään alkukarsinnoissa aktiivinen laulajaporukka ei arvannut, millainen ryöpytys oli edessä. Kesäiset Tampereen Sävel -kuorokatselmuksen harjoitukset eivät sujuneet perinteisesti, kun Suomen Paras Kuoro -ohjelman juontaja **Timo Koivusalo** yllätti kuorolaiset iloisella uutisellaan jatkoontähtäyksestä.

Syksyn tv-ohjelmassa Aino-kuoro ylsi semifinaaliin hurmaten vakiotuomarit

Tomi Metsäkedon ja Seppo Murron. Ainojen taiteellinen johtaja **Satu Luukkonen** sai erityiskehuja.

Muiden Ainossa laulavien tapaan kuoron puheenjohtajalle **Mirva Lehmustolle** kuorosta on tullut rakas harrastus.

– Vuonna 1998 musiikinopettajani **Ari Hynynen**, kuoron silloinen johtaja, sai houkuteltua mut Ainon treeneihin. Sille tielle jäin.

Ja valittu tie on mitä ilmeisimmin mieluinen.

– Tykkään laulaa kuorossa. On mukava tehdä musiikkia yhdessä. Ainossa porukka on aktiivista ja aina osallistunut osaamisellaan ja asenteellaan siihen, että kuorosta on tullut tasokas. Haluamme kehittyä niin laulajina kuin esiintyjinäkin. Vaativakin projekti onnistuu, kun kuorolaiset haluavat asettaa tavoitteen korkealle ja saavuttaa sen. Kuoro on kunianhimoinen, ja kaikki sen laulajat ovat valmiita antamaan harrastukselle aikaa. Olen ylpeä kuorosta ja johtajastamme, Lehmusto vakuuttaa.

Ainot tulevat Turusta ja lähikunnista, osa myös kauem-

paa. Viikonloppuharjoituksissa ja konserteissa kuorolaisia käy jopa Tampereelta ja Helsingistä käsin.

– Pääsen sujuvasti busseilla Rantämäestä jokirantaan, joten liikkuminen julkisilla on helppoa. Lähden maanantaisin mielelläni kuoroon Sirkkalankadulle, Lehmusto miettii.

Suomen Paras Kuoro -kilpailun aikana harjoitustahti kiristyi: ennen semifinaalia Ainolla oli viikko aikaa saada kappaleet kilpailukuntoon, ja sovitamisen ensikertalaiset onnistuivat haasteellisesta tehtävästä työllä ja tahdolla. Tuomarit kehuivat esityksiä

onnistuneiksi ja sovituksia Aino-kuorolle sopiviksi.

Kilpailun aikana muuta elämää ei oikeastaan ollut, ja kuoroharjoituksia oli väsymykseen asti – mutta kokemus on sen arvoinen. Oli hienoa tuoda Turkua ja Aino-kuoroa Suomen kartalle ja antaa suurelle yleisölle elämyksiä. Onnistuminen on intensiivisen harjoittelun tulosta, ja jokaisen työpanos on tärkeä. Ulkopuolinen voi ajatella, että kuorossa laulaminen on helppoa, koska vastuu ei ole itsellä. Oikeasti asetelma onkin haasteellinen juuri siksi, että jokainen laulaja on omalta osaltaan vastuussa kuoron onnistumisesta. Ainon vahvuus on heittäytymisessä: suorissa lähetyksissä jokainen kuorolainen teki parhaansa ja oli täysillä mukana.

”Siviilissä” ainot ovat työsäkävyyttä, opiskelijoita ja äitejä, joten oman haasteensa tiukkaan harjoitusaikatauluun toi lastenhoidon järjestäminen. Se onnistui kuitenkin hienosti.

Ainon puheenjohtaja kiittääkin kaikkien kuorolaisten puolesta kotijoukkoja, sukulaisia ja ystäviä tuesta ja kannustuksesta. Jutun kirjoittaja kiittää lisäksi kanssalaistensa.

Ainon faneja kiinnostaa, mitä kuorolaisille kuuluu tv-ohjelman jälkeen. Puheenjohtajan elämä kuoron ulkopuolella onkin muuttunut, sillä hän on palannut lapsen hoidon vapaaehtoisuuteen.

– Päiväkotiin on vain puoli kilsaa, ja bussi kulkee lähelle työpaikkaa. Ehdin

harrastaa yksin ja 1-vuotiaan poikani kanssa, kun Turun Urheiluliiton Jumbopala on kävelymatkan päässä. Ja lähi-seudun ulkoilumahdollisuudet ovat ihanat, rantämäkeläinen Lehmusto kehaisee.

Keikkapyyntö ja esiintymiset pitävät kuorolaiset kiireisinä vielä alkuvuodestakin. Harjoittelemisen on rankkaa, mutta on palkitsevaa esiintyä, onnistua ja saada positiivista palautetta.

Joulunaikaan pääsee viimeistään rauhoittumaan Aino-kuoron tunnelmallisessa joulukonsertissa Ylösnousemuskappelissa 13.12. klo 17 ja 19. Piikkiön kirkossa Aino laulaa 14.12. klo 18.30 Kaarinan musiikkiluokkien kanssa.

– Myös keväksi on suunnitteilla konsertteja, joten paikallisia lehtiä ja nettisivujamme (www.tunmky.fi/musiikki) kannattaa seurata, Lehmusto kehottaa.

Susanna Heikkinen

Mirva Lehmusto poikansa Jimin kanssa.

Wc-, käsi- ja muut pehmapaperit, henkilöhygieniatuotteet. Kaikki siivousaineet – ja välineet. Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY

Orikedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avoinn ark. 7.30–16.30

**siisti
piste**

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN

• HUOLTOTYÖT
• SIIVOUKSET
• ULKOALUEIDEN HOITO
• HARJAKONEPALVELU
• PÄIVYSTYKSET
• SIJAISUUDET

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU
Fax (02) 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi

www.kiinteistoassa.fi

Palveleva Paikallisosuuspankki Hämeenkadulla

Kutsumme sinut tutustumaan aidosti paikalliseen, tuttuun ja turvalliseen pankkiimme.

- Hoitamme asiakkuuden siirron puolestasi kuluitta
- Paikallisosuuspankeilla on oma 50 000 euron talletussuoja
- Meiltä saat juuri Sinulle sopivan rahoitusratkaisun asunnon ostoon, remonttiin tai vaikka auton vaihtoon

LIEDON OSUUSPANKKI

Hämeenkatu 12, Turku
puh. (02) 4711 470

Olemme avoinna
maanantaisin klo 10-18,
tiistai-perjantai klo 10-16.30.

www.liedonosuuspankki.fi

LyhennysJoustolla muutat lainasi maksuerää

Kun asuntolainassasi on LyhennysJousto, taloutesi pysyy helpommin tasapainossa. Verkkopankin kautta käyt itse muuttamassa lainasi maksuerää. LyhennysJouston määrä voi yleensä olla korkeintaan 10% lainasi määrästä. Lisätietoja saat konttoristamme tai soittamalla 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea

nordea.fi

Orikedon osalta hyvä päätös. Nyt katse tulevaan.

Korkein hallinto-oikeus teki mitä siltä odotettiin, kun se hylkäsi Turun Seudun Maakaasu- ja energiatuotannon valituksen ympäristölupapäätöksestä. KHO:n päätös merkitsee sitä, että uutta polttolaitosta ei Orikedolle enää koskaan rakenneta. Me lähiympäristön asukkaat olemme aiheellisesti hyvin tyytyväisiä nyt saatuun ratkaisuun. Orikedon polttolaitosta vastustaneet aktivistit paneutuivat asiaan perusteellisesti ja tekivät sitten tosiasioihin perustuvaa sitkeää ja lopulta oikeaan tulokseen johtanutta työtä. Siitä kaikkien vilpön kiitos heille.

Valtuuston ja kaupunginhallituksen käsittelyssä valtuuston varapuheenjohtajana minullakin oli tilaisuus vaikuttaa asiassa Topinojan terveen kaavaratkaisun syntymiseen. Jo 7.2.2005 esitetyllä pyynnöllä sain 21 muun valtuutetun tukemana polttolaitosasian kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi kiireellisenä.

Kaupunginvaltuusto päätti 28.2.2005 merkitä tiedokseen että

uuden polttolaitoksen toteuttamiseen liittyvien selvitysten valmistelu on aloitettu kiireellisenä esittelytekstistä ilmenevällä tavalla ja että asia tulee tuoda kaupunginvaltuuston käsittelyyn 21.3.2005. Esittelytekstin mukaan selvityksessä tulee ottaa huomioon myös polttolaitoksen mahdollinen toteuttaminen Topinojalle.

Valtuuston kokouksessa 21.3.2005 demarit, kokoomus ja kristilliset olivat edelleen tiukasti Orikedon kannalla. Me Topinojan kannattajat (vihr, kesk, rkp, sks, sit) jäimme tappiolle äänestysluvuin 42–25. Onneksi valtuusto päätti kuitenkin, että polttolaitoksen rakennuslupaa ei käsitellä ennen kuin ympäristölupa on saatu, eikä rakentamista aloiteta ennen kuin ympäristölupa on lainvoimainen.

Huolestuneena mahdollisuudesta, että Orikedolle suunniteltu laitos ei saisikaan ympäristölupaa, pyysin kaupunginhallitukselta jo 23.1.2006 ensimmäisen kerran selvitystä, ”mihin toimenpiteisiin kaupunginhallitus

on ryhtynyt jätteen hyötykäyttölaitoksen rakentamisen varmistamiseksi siinä tilanteessa, jossa ympäristölupa Orikedolle suunnitellulle laitokselle ei tulisi hyväksytyksi”. Toisen kirjallisen selvityspyynnön (23.1.2006) jälkeen sain vastauksen apulaiskaupunginjohtaja Virtaselta, että uudelle polttolaitokselle on kaava-suunnitelmassa varattu 2,5 ha:n tontti Topinojan alueelta, jonne sitä itsekin olen esittänyt. Kolmannen selvityspyynnön (25.9.2006) ei vastausta ole vielä tullut.

Ympäristö- ja kaavoituslautakunta yllätti kokouksessa 5.6.2007 tekemällä esittelijän ehdotuksesta poikkeavan päätöksen, että Metsämäen asemakaavaksi esitetystä luonnoksesta poistettiin jätteenpolttolaitoksen rakentamista varten Topinojalle kaavoitettu tontti.

Nyt KHO:n päätöksen jälkeen ollaan siis tosi hankalassa tilanteessa. Mikä tähän oikein lautakunnan ajoi? Olivatko salaiset taustavoimat makko ja mirkku sekä orma ja jol-

li jotenkin kääntäneet asian ja aiheuttaneet kaupungin toimintoille suuren vahingon? Ensimmäisessä ympäristöluvan käsittelyssä oli havaittavissa, että viranomaiset olisivat silloin suhtautuneet suopeasti Topinoja-vaihtoehtoon, jos sitä vain olisi esitetty.

Nyt kaikki on aloitettava alusta. Polttolaitoksen työpaikat sekä kaukolämmön hyväksikäyttö omassa Topinojalla olevasta laitoksesta ovat ehkä nyt lopullisesti menetetty. Kaikki vain sen tähden, ettei mitenkään varauduttu tilanteeseen, josta etukäteen varoitin ja joka nyt on todellisuutta. Asiasta päättäneiden on nyt uskallettava katsoa totuutta silmiin ja miettiä tarkkaan menettelynsä syyt ja seuraukset.

On nopeasti haettava tulevaisuuden vaihtoehdot. Olisiko Turku Energialla nyt, kun jätteenpolttolaitos ilmeisesti siirtyy sen omistukseen, keinoja saada polttolaitosasia kuntoon niin, että poltettavaa jätettä ei tarvitsisi ryhtyä kalliisti kuljet-

tamaan jopa maamme rajojen ulkopuolelle. Ehkä hyvä yhteistyö Fortumin kanssa antaisi mahdollisuuden polttolaitoksen sijoittamiseksi Fortumin hiilivoimalan viereen Naantaliin, niin kuin jo aikaisemmin ehdotin (TS 29.12.2006). Monipuolinen kuljetuslogistiikka ja kaukolämpöyhteydet olisivat siellä valmiina.

Pentti Kosonen
professori, emeritus
Turun kaupunginvaltuutettu

TULE MUKAAN PARTIOON Koroisten Ritarit

Maarian srk:n alueella toimiva poikalippukunta Koroisten Ritarit hakee uusia jäseniä. Järjestämme 7-10 vuotiaille ja heidän vanhemmilleen ilmoittautumis/infotilaisuuden 12.1.2010 kello 18 Raunistulan seurakuntakodissa Murtomaantie 12

Kaikenikäiset partiosta kiinnostuneet ovat tervetulleita toimintaamme. Aloita uusi mielenkiintoinen harrastus tai lähde uudelleen mukaan. Ota yhteyttä.

Lisätietoja:
Miikka Lammela
040 5665 438
Jura Nurminen
0400 749 599

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

LPL

HAE. NYT.

TULKKA TYÖKSESI!

Opiskele linkiksi kuulevien ja viittomakielisten välille. Tulkkeja tarvitaan!

Viittomakielentulkin koulutusohjelma ammattikorkeakoulujen yhteishaussa keväisin, seuraavan kerran 1.3.-16.4.2010

MONIMEDIA-TOIMITTAJAKSI?

Diakin toimittajakoulutus on ajan tasalla monimediasta!

Viestinnän koulutusohjelma haussa syksyllä 2010.

AMK-haku 1.3.-16.4.2010 viittomakielentulkin koulutusohjelmaan:

Hakuohjeet: www.turku.diak.fi/hakeminen

Muista myös nettihaku: www.amkhaku.fi

AVOIN AMK. MENE JA TIEDÄ.

Varmista paikkasi viestinnän ja viittomakielen kursseilla! Vuoden 2010 tarjontaa:

ILTA- JA VIikonloppuopetus

Adobe InDesign ja julkaisun taittaminen (3 op) 26.-27.2., 12.3. ja 19.-20.3.2010 klo 10-15, 160 €
Adobe Photoshop ja kuva verkossa (2 op) 24.-25.9. klo 9-15 ja 8.10.2010 klo 10-15, 120 €
Arabian kieli ja kulttuuri (2 op), syksy 2010, 90 €
Kielenhuoltoa kirjoittaville (1 op) 21.9., 23.9., 5.10. ja 7.10.2010 klo 17-19.15, 60 €
Mediakasvatuksen menetelmiä: animaatio ja Digital Storytelling, 16.-17.1., 13.-14.2. ja 20.-21.3.2010, 60 € + materiaalikulut
Sosiaalinen media ja digivideo, 25.-26.9., 16.-17.10. ja 13.-14.11.2010, 60 € + materiaalikulut
Viittomakieli 1 (5 op) 6.-7.3., 20.-21.3., 10.-11.4. ja 24.-25.4. klo 10-15, 160 €

VERKKOKURSSIT

Mediakasvatuksen lähtökohdat ja tavoitteet (5 op)
Mediakasvatuksen toimintamuodot (5 op), 120 €

PÄIVÄOPETUS

Opiskelu koulutusohjelmien mukana. Tarjonnassa esim.
Journalismin perusteet 5 op, kevät 2010, 120 €
Journalistinen kirjoittaminen 5 op, kevät 2010, 120 €
Kieli, kuurous ja kulttuuri 2 op, syksy 2010, 60 €
Kristillisten yhteisöjen viestintä 5 op, syksy 2010, 120 €
Photojournalism 5 op, kevät 2010, 120 €
Puheviestintä 1, 2 op, syksy 2010, 60 €
Suomalainen mediaympäristö 5 op, syksy 2010, 120 €
Yhteisöjen viestintä (tiedottaminen) 5 op, syksy 2010, 120 €
Äänenkäyttö 1 op, Kevät 2010, 40 €

Avoim AMK -ilmoittautuminen:
www.diak.fi/ilmoittautuminen

Kurssitiedot: www.turku.diak.fi/kurssitarjonta
Tiedustelut: puh. 040 866 7336 tai avoinamk.turku@diak.fi

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU
www.turku.diak.fi

HALLIS KEBAB & PIZZERIA

Halisten liikekeskus (Gregorius IX:n tie 8,
20540 Turku)

Lounas Tarjous kaikki kebabit & pizzat

+ 0,33 Juoma, Kahvi, Salaatti

Vain

6€

kaikki Perhepizzat

+ 1,5 juoma

paikan päälle tai kotiin kuljetettuna

vain
15€

PAKETTI TARJOUKSET KOTIIN KULJETETTUNA

1 Pizza tai
kebabi
+ salaatti
vain

10 €

3 Pizza tai
kebabi
+ salaatti
vain

22 €

4 Pizza tai
kebabi
+ 1,5 juoma
vain

28 €

2 Pizza tai
kebabi
+ salaatti
vain

17 €

VÄHINTÄÄN 10
ANNOSTA
vain

5€/kpl

Soita ja tilaa 02 - 2444 474

Mylläritonttu avaa jälleen joulun Halistenkoskella!

Mylläritontun perinteinen joulutapahtuma järjestetään tänä vuonna itsenäisyyspäivänä, sunnuntaina 6.12.2009 klo 15–18, paikkana jälleen tunnelmallinen vanha Myllärintalo Halistenkoskella.

Koko perheen iloisessa joulunavauksessa riittää puuhaa niin talossa kuin pihamaallakin. Kiireettömään ja leppoisaan joulunviettoon johdattavat pihakodan lämmössä tarinoiva satutäti, Aura-taimenen joulupolku ja juhlasävelillä väkeä siivittävä hanuristi. Itse Mylläritonttu saattaa piileskellä vaikkapa ikivanhan kivikellarin suojassa glögiä maistelemassa.

Joulumyyjäisistä löytyy monenmoista jouluista käsityötä ja maistuvaista kotiinvietävää. Myös loimukalaa, joulupuuroa ja kahvion kotileivottuja tuotteita on tarjolla.

Mylläritonttu ystävineen toivottaa lämpimästi isot ja pienet kaupunkilaiset suuntaamaan askeleensa Itsenäisyyspäivän joulunavaukseen. Tapahtumaan on vapaa pääsy ja sen järjestää Aurajokisäätiö ja Halisseura yhteistyökumppaneineen.

Myllärintalon eli Aurajoen opastuskeskuksen löydät Turun Halistenkosken kupeesta osoitteesta Valkkimyllynkuja 2.

Lisätietoja nettisivuilta www.aurajoki.net tai Aurajokisäätiö/ Sinikka Kauko-Vainio, puh 040-5537 409, sposti info@aurajoki.net.

Jouluisin terveisin Myllärintalon väki

RÄNTÄMÄKI-HALINEN RY

kiittää kuluneesta vuodesta yhteistyökumppaneita ja toivottaa heille sekä Halisten alueen asukkaille

HYVÄÄ JOULUAIKAA JA ONNEA VUODELLE 2010!

Eläinten joulurauhanjulistus Virnamäellä 20.12.2009 klo 18.00

Lähtö Valkkimyllynkujan ja Kalloistenkadun kulmasta.
Omat lyhdyt mukaan!
P-paikka Halisten koski.
Tervetuloa!

Järjestäjät: Maarian ja Katariinan srk
sekä Halisseura

Jouluinen retki Sinappiin, Kaksikertaan

Ex-leafilaisille, entisille HK-laisille, työstä irtisanotuille tai lomautetuille. Lähtö Maarian kirkolta ti 8.12. klo 10 kimppakyydeillä, hinta 10e/hlö. Ilm. diakoni Erja Perälälle puh. 040 3417476 mahd. pian.

Joulunajan ulkoilmahartaus Koroisten ristillä ke 16.12. klo 18

Mikko Laurén, Tero Niemi, Juhani Kostet museovirastolta, Mika Ketola, kahvit: Halisseura.

Joulunavaus ja kauneimmat joululaulut:

Joulunavaus ja Kauneimmat joululaulut Raunistulan srk-kodilla to 3.12.

Joulunavaus ja Kauneimmat joululaulut Halisten srk-kodilla ti 8.12.

Mehua ja pipareita klo 17.30. Kynttilöiden sytytys klo 18, jonka jälkeen laulamme joululauluja.

To 10.12. klo 13 Eläkeläisten Kauneimmat joululaulut Maarian kirkossa, Heimo Rinne.

Su 13.12. klo 19 kauneimmat joululaulut Maarian kirkossa, Maarian kamarikuoro, Tero Niemi.

Ti 15.12. klo 19 nuorten kauneimmat joululaulut Maarian kirkossa, Heikki Rainio ja nuorten tiimi.

Su 20.12. klo 19 kauneimmat joululaulut Maarian kirkossa, Marja Haikka, Verbum Sonans.

Joulukonsertit Maarian kirkossa:

Ma 30.11. klo 18 "Joulua odottaessa" – CCI-kuorojen kaikki ryhmät, Heikki Rainio, Epp-Inna Westergård.

To 3.12. klo 19 "Christmas Jazz", Mariah Hortans / M Sandberg Duo.

Pe 11.12. klo 18 Karjalan Käkösten joulukonsertti.

Pe 18.12. klo 19 NMKY:n seniorikuoron joulukonsertti, joht. Heikki Rainio.

La 19.12. klo 21 "Pyhä yö" – kamarikuoro Adastran joulukonsertti, joht. Heikki Rainio.

Su 20.12. klo 16 J.S.Bach: Jouluatorio I-III. CCI, Kaukametsän kamariorkesteri, Minna Nyberg, sopraano, Anna-Stiina Tahkola, mezzosopraano, Joose Vähäsöyrinki, baritoni, joht. ja tenori Heikki Rainio.

Toimintaa Halisten seurakuntakodilla:

Päiväkerhot, iltapäiväkerho ja muskarit: kysele vapaita paikkoja lastenohjaajilta puh. 040 341 7631.

ma 14.12 klo 18 Avoin raamattupiiri (jatkuu 18.1.2010 parittomilla viikoilla)

ti ja to klo 9–10 Diakonin päivystys

ti 16–17.30 Kokkikerho (joka toinen tiistai)

ti 17.30–19 ja 18–19.30 Partio

ke 17.30–19 Kaakaopähkoulou (kuukauden ensimmäinen keskiviikko)

ke 18–19 Partio

to 17–18 Nuorisotyöntekijöiden päivystys

to 18–21 Evästä reppuun nuorille

to 18–20 Romanien raamattupiiri (kuukauden viimeinen torstai)

pe 9.30–11 Perhekerho

su 12–13 Sunnuntailounas (joka toinen viikko) Joululounasta voit kysyä diakonilta!

Alfa-kurssi kristillisen uskon peruskysymyksistä

alkaa ke 13.1.2010 klo 18 Maarian pappilan tallissa

Kokoontumisia (joissa aterioidaan) viikottain 10 kertaa. Tervetuloa kaikki mukaan!

Ilmoittautumiset arkinen klo 8.30–15 Maarian srk-sihteerin puh. (02) 2617 233, ti ja to klo 9–10 diakoni Erja Perälä puh. 040 341 7476, Timo Rantanen puh. 050 563 7652, timo.rantanen@ppj.inet.fi.

Evankelioimistoimikunnan järjestämiä joulun ajan tapahtumia:

to 10.12. klo 18 Maarian pappilan Tallissa (Sorolaisenk. 4) kaikille avoin joulujuhla

pe 11.12. klo 18 Maarian kirkossa "Soittakaa kellot", Karjalan Käkösten perinteinen, ilmainen joulukonsertti ja kahvit Tallissa

la 12.12. klo 16 Pallivahan kirkossa (Paltank. 2) "Jouluntaikaa" hengellisen romanimusiikin konsertti, tilaisuus on kaikille avoin

ke 16.12. klo 18 Koroisten ristillä jouluinen ulkoilmahartaus. Hartauden pitää pastori Mikko Laurén, kanttorina Tero Niemi, juonto: Mika Ketola. Museotoimenjohtaja

Juhani Kostetin puhe. Kuumaa mehua tarjoaa Halinen-Räntämäki-seura. Omat lyhdyt mukaan!

su 27.12. klo 17 Pallivahan kirkossa Johannesmessu (Johannesmessu on joka kuukauden viimeisenä sunnuntaina)

Lisäksi evankelioimistoimikunnalla on Halisten alueella seuraavaa toimintaa:

Halisten srk-talolla kokoontuu pastori Mikko Laurénin johdolla Avoin Raamattu- ja rukouspiiri "Paavalin jalanjäljissä" maanantaisin klo 18 joka toinen pariton viikko

Halisten kahvilassa (Kardinaalinkatu 3 a) on Virsikaraokeilta jokaisen kuukauden ensimmäisenä torstaina eli 5.11. ja 3.12.

PELTO

Halisten S-marketissa parhaillaan nähtävänä olevalla valokuvanäyttelyllä PELTO kerron niistä tunnelmista, joita Halisten laaja peltoaukea ympäristöineen herättää eri vuorokauden- ja vuodenaikoina. Osa kuvista esittää S-markettia. Näyttely on kaupassa kuukauden (avaus oli 13.11.).

Kyseinen Aurajokilaaksoon ja tulevaan kansalliseen kaupunkipuistoon sisältyvä pelto on minulle tärkeä rauhoittumisen ja henkisen levon paikka työpäivän kiireiden jälkeen. Peltoaluetta on vallattu kuitenkin melkoisesti myös rakentamiseen. Se heikentää aukean voimaa syvyyspsykologisenä tekijänä. Myös lapsuudenkotini sijaitsi laajan peltoaukean äärellä ja se on jäänyt alitajuntaani.

Halisten pellolla on myös toinen merkittävä ominaisuus, historia. Pelto kuuluu maamme vanhimpiin viljeltyihin alueisiin. Aurauksen jälkeen pellolta löytyä helposti iänikuisten vanhojen esineiden kappaleita. Kaikkia niistä ei ole kuskattu läheisestä hirsitalokaupungista (Åbo). Kulttuuripolun rakentamisen yhteydessä maasta nostettiin ylös iso kivi. Se on muinaismuisto, se on tuotu jostain syystä alueelle. Alueelle (Koroinen–Halistenkoski) on arveltavasti suunniteltu ainakin nunnalouostaria, siihenkin kivi saattaa liittyä jotenkin. Kivi on asetettu kulttuuripolun viereen.

*Jukka Paaso
Arkkitehti Safa
Turun kaupungin yleissuunnitteluarkkitehti
Halisten lähiön asukas (Hinkalokatu 3 c 10)*

Kahvila Koroinen

Avoinna sunnuntaisin klo 11–15

Tule nauttimaan tuoreista, paikan päällä leivotuista leivonnaisista ja ainutlaatuisesta tunnelmasta maalaismaisemissa!

Kahvilan tiloja on mahdollista vuokrata juhlia, kokouksia, tapaamisia ja kursseja varten. Meiltä voit tilata myös tarjoilun!

Kahvilan tilaukset numerosta 040-3600 830 tai sähköpostitse kahvilakoroinen@hotmail.com

Kahvila Koroinen
Koroistentie 2, Turku

LUMO-keskuksen tulevia tapahtumia:

13.12.2009 Joulupajat
15.-16.1.2010 Puutapahtuma
28.-29.1.2010 ProNatMat -seminaari
26.-27.2.2010 Johdatus Permakulttuuriin
tiedustelut puh. 044-9074597